

Oплата pocztowa niszczona ryczałtem.

Bibl. Publ. no. 81. W-wy
Dar

Cena numeru pojedynczego 50 gr.

ROK VII(XII)

№ 23

PRACOWNIK SAMORZĄDOWY

15 GRUDNIA

1930

DWUTYGODNIK PRACOWNIKÓW SAMORZĄDU
MIEJSKIEGO W POWIATOWEGO W IWIEJSKIEGO

WYDAJE RADA NACZELNA ZWIĄZKÓW PRACOWNIKÓW
SAMORZĄDOWYCH — POD REDAKCJĄ JANA WALEWSKIEGO

DO WSZYSTKICH SZANOWNYCH CZYTELNIKÓW

Administracja *Pracownika Samorządowego* usilnie prosi wszystkie Samorządy, wszystkich Kolegów i pozostałych Czytelników, aby, korzystając z naszych ogłoszeń, koniecznie powoływali się przy zakupach i zgłoszeniach o kupno na *Pracownika Samorządowego*.

NIEBYWAŁA OKAZJA GWIAZDKOWA

Arsen Zmizdiński

NIECAŁA № 1,
róg Wierzbowej,
Telefon Nr. 675-56.

Na wszystkich wyro-
bach platerowanych,
nie wyłączając noży,
widelcy, łyżek i ły-
żeczek do herbaty,
stylowych i gładkich
przez cały grudeń
ustępuję 15% rabatu

Wysyłam towar za
pobranem pocztowem

Inżynierowie

Jurasz i Zachariewicz

LWÓW, UL. LINDEGO 9. — TEL. 1-72 i 47-50

Adres telegr. Zachariewicz — Lwów

Szereg wykonanych i projektowanych przez nas za-
kładów, wielostronne studja i długoletnie doświadczenie
spowodowały, żeśmy utworzyli specjalny dział projektów,
kierownictwa, porady technicznej i budowy dla:

*Samorządów, Miast, Związków, Spółdzielni i osób
prywatnych dla wykonania:*

Rzeźni, Bekoniarni, Chłodni, Masarni, Topiarni
tłuszczu, Mleczarni, Serowni, Silosów zbożowych,
składnic i chłodni jaj, ryb, owoców, oraz potrzeb-
nych dla takich zakładów kanalizacji, oczyszczal-
ni i t. p. tudzież:

Modernizację i rozbudowę istniejących zakładów,
ekspertyzy, oszacowania, kosztorysy, tak robót budowla-
nych, inżynierskich jak urządzeń mechanicznych.

Badania kosztów, obliczenie celowości i rentowności
zakładów istniejących i projektowanych.

Dotychczasowa nasza klientela: Zarządy Miast, Spół-
dzielnie i właściciele prywatni mogą wydać opinie o war-
tości i korzyściach naszej pracy.

NOWOŚCI

NOWOŚCI

Prof. Dr. TADEUSZ HILAROWICZ

ZARYS NAUKI ADMINISTRACJI

ogólnej teorii prawa administracyjnego

Streszczenie części wykładów, wygłoszonych w r. akad. 1928/1929 na Studium Administracji Komunalnej przy Wolnej Wszechnicy Polskiej w Warszawie i Instytucie Prawa Administracyjnego miasta Łodzi

WARSZAWA 1930

Wydawnictwo Związku Prac. Adm. Gminnej

Stronic 110. : : : : : Cena 5 złotych.

Książka prof. Hilarowicza, prof. Wolnej Wszechnicy Polskiej w Warszawie i docenta Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, prezesa Polskiego Instytutu Prawa Administracyjnego, b. dyrektora Studium Administracji Komunalnej, jednego z najwybitniejszych teoretyków i praktyków administracyjnych, daje czytelnikowi w ogólnym zarysie podstawy teorii prawa administracyjnego, niezbędne dla należytego zrozumienia i stosowania przepisów prawnych. Wielkie doświadczenie autora nie tylko w dziedzinie nauki i pedagogii akademickiej, ale także w dziedzinie praktyki administracyjnej, powoduje, że ten zarys teoretyczny ułożony jest w ścisłym związku z potrzebami praktycznymi.

Instytucja Społeczno-Oświatowa

poszukuje osób inteligentnych, wymownych, mających kontakt z mieszkańcami wsi, do rozpowszechniania wydawnictwa, niezbędnego dla gospodarzy i gospodyń wiejskich. Zysk możliwy kilkaset złotych miesięcznie. Oferty adresować: skrzynka pocztowa Nr. 974 Warszawa Główna

RUTYNOWANY

pracownik samorządowy z 6-cio klas. wykształceniem, z dłuższą praktyką samorządową (administracja i przedsiębiorstwa komunalne) z dobrymi referencjami, poszukuje posady w Magistracie z dniem 1.XII r. b. lub 1.I.31 r. Zgłoszenia: Adm. „Pracownika Samorządowego” pod „Pilny”.

WYDZIAŁ POWIATOWY SEJMIKU W RAWIE MAZOWIECKIEJ

ogłasza

KONKURS

na stanowisko Inspektora Samorządu Gminnego w VIII względnie VII grupie płac urzęd. państwowych, więcej o 15% dodatku komunalnego.

Warunki:

- 1) Wykształcenie średnie, pożądane ukończenie Studium Admin. Komunalnej, Kurs wyższy.
- 2) Trzyletnia praktyka w samorządzie.
- 3) Obywatelstwo Polskie.
- 4) Świadectwo zdrowia.
- 5) Nieprzekroczony 40 rok życia.
- 6) Referencje osób znanych, wzgl. instytucji.

Posada będzie nadana prowizorycznie (na kontrakt) na roczny okres próbny, poczem w razie zadawalającej pracy może nastąpić stabilizacja.

Stanowisko do objęcia od 1 stycznia 1931 r.

Podania o nadanie posady należy nadsyłać wraz z życiorysem do Wydziału Powiatowego w Rawie-Mazowieckiej do dn. 26 grudnia 1930 r.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego
Starosta Powiatowy

(—) Wł. Rozmarynowski

ZARYS ZASAD NAUKOWEJ ORGANIZACJI PRACY ORAZ ICH ZASTOSOWANIE w BIUROWOŚCI

ST. TOMASZEWICZA

W związku z coraz szerszym zastosowywaniem w życiu urzędów państwowych i samorządowych zasad naukowej organizacji pracy, książka ta w łatwy i przystępny sposób zapoznaje pracowników biurowych z całokształtem zasad naukowej organizacji.

ZAWIERA W TREŚCI:

Streszczenie zasad naukowej organizacji pracy. Biurowość i metody pracy w urzędach. Systemy biurowości stosowane w administracji polskiej. System bezdziennikowy. Zmechanizowanie pracy. Ramowa instrukcja biurowa i t. p.

Książkę tę nabyć można

W SKŁADNICY

ZWIĄZKU PRACOW. ADM. GMIN.

WARSZAWA, UL. ŻÓRAWIA Nr. 27.

Konto w P. K. O. Nr. 4601.

Cena jednego egzem. zł. 6.

PRACOWNIK SAMORZĄDOWY

PISMO, POŚWIĘCONE SPRAWOM PRACOWNIKÓW SAMORZĄDU
MIEJSKIEGO, POWIATOWEGO i WIEJSKIEGO
WYCHODZI 15 I 30 KAŻDEGO MIESIĄCA

— Przez samorząd i pracę społeczną do potężnej Polski —

REDAKCJA: WARSZAWA, KREDYTOWA 16, TEL. 117-93.
ADMINISTRACJA: WARSZAWA, ŻÓRAWIA 27, TEL. 402-20.
KONTO CZEKOWE W P. K. O. Nr. 4601.
Właśc. konta: Zarząd Związku Pracowników Administracji
Gminnej Rzplitej Polskiej i Wyd. Pr. Sam.

PRZEDPŁATA: NA CAŁY ROK — 10 ZŁOTYCH
NA PÓŁ ROKU — 5 ZŁ., NA KWARTAŁ — 2½ ZŁ.
OGŁOSZENIA: 1 str.—200 zł., ½—100 zł., ¼—60 zł.
Wolna cz. 1 str. okładki—300 zł. — Samorządom, zamawia-
jącym ogłoszenia wprost w administr. 25% opustu.

TREŚĆ

Po obradach XIV sesji Międzynarodowej
Konferencji Pracy — *Jan Walewski*
Udział Pol. Inst. Prawa Adm. w ostatnim
Kongr. Międzynarodowym.

WSPÓŁPRACA ZWIĄZKÓW

W sprawie pobierania opłat drogowych
przez gminy miejskie
Udzielanie zapomóg związkom komunal.

SPRAWY PRACOWNIKÓW MIEJSKICH

Zebranie Oddziału Zw. Prac. Miejskich w
Białymstoku

SPRAWY PRACOWN. POWIATOWYCH

Nasze postulaty — *Łukasz Drozdowski*
Z Zarządu Głównego Z. P. S. P.
Z życia Kół Związku
Życie intelektualne — *Prawdzie-Layman*
Biblioteki przy Wydz. Pow. i biblioteki
towarzystwie — *M. Prawdzie-Layman*
Kilka kwestyj prawnych w związku ze
statutem emerytal.

SPRAWY PRACOWNIKÓW GMINY WIEJSKIEJ

Czem jest dzisiaj urzędnik w gminie —
Br. Janowski

Na szlaku Biłgoraj — Zamość — Hrubie-
szów — Tomaszów — *J. Krasowski*

Nasi posłowie

W odpowiedzi Treviranusowi

Sprawozdanie z posiedzenia Wydz. Wy-
konawczego.

Pobudujemy Dom Związkowy

Komunikaty Zarz. Centralnego

Z życia naszych Oddziałów

Poradnik prawny

Kronika

Rozwiązane kartki

Najlepszy prezent na gwiazdkę

Redaktor Naczelny JAN WALEWSKI

Po obradach XIV sesji Międzynarodowej Konferencji Pracy

XIV sesja Międzynarodowej Konferencji Pracy w Genewie była terenem niezmiernie ciekawych obrad dla świata pracowniczego. Na sesji tej poruszono sprawę terminu czasu pracy pracowników umysłowych. Walka toczyła się przeważnie między stanowiskiem pracodawców, którzy pragnęli pogorszyć tekst Konwencji Waszyngtońskiej, a pracownikami, którzy zmierzali do uzyskania dalszych ulg. Różnice te zarysowały się już u wstępu konferencji i uwydatniały się przez cały jej tok. I tylko dzięki zmiennemu stanowi-
sku delegatów rządu, względnie dzięki kompromisow-
ym poprawkom zdołano przeprowadzić pewne zmia-
ny. —

Dla Polski nie posiadają one jednak specjalnego
znaczenia, albowiem zostały już uwzględnione w na-
szym prawodawstwie socjalnym. A więc sprawa nieli-

czenia strajków w przerwie w pracy, którą należy od-
robić, ochrona czasu pracy młodocianych i t. p.

Zasadnicza i najważniejsza dla nas debata toczyła
się, jak już zaznaczyliśmy, około terminu czasu pracy
dla pracowników umysłowych. Konwencja ustaliła po
długiej dyskusji następujące określenie „czasu pracy”.
Czas pracy jest to okres, podczas którego personel jest
do dyspozycji pracodawcy, z wyłączeniem odpoczyn-
ków, podczas których personel nie jest do dyspozycji
pracodawcy.

Zamiarem polskiej grupy pracowniczej było prze-
prowadzenie ilościowego zmniejszenia czasu pracy.
Konwencja waszyngtońska, jak wiadomo, określa 8-
godzinny dzień pracy i 48 godzin pracy tygodniowo.
W naszym ustawodawstwie zasada ta jest przeprowa-
dzona i utrzymana, (mamy jednakże 46 godzin tygod-

Biblioteka
UMCS
Lublin

W 913/93/86

niowo) jednakże w praktyce dzień pracy pracowników umysłowych wynosi niemal wszędzie 7 godzin dziennie. Również pracownicy państwowi, samorządowi i instytucji ubezpieczeń społecznych pracują 7 godzin dziennie i nawet 40 godzin tygodniowo.

Opierając się na tym stanie rzeczy i na odpowiednich uchwałach związków zawodowych, pracownicza delegacja polska wystąpiła z odpowiednim wnioskiem na konferencji. pracy.

Tymczasem delegacja rządu naszego wyręczyła niejako delegację pracowniczą i postawiła wniosek o wprowadzenie dla pracowników biurowych wszystkich kategorii 7-godzinnego dnia pracy. To stanowisko rządu naszego grupa pracownicza przyjęła jako gotowość przeprowadzenia w drodze ustawowej w kraju siedmiogodzinnego dnia pracy dla tej samej grupy pracowników umysłowych.

Dzięki wyżej wyłuszczonemu stanowisku delegacji rządu polskiego wzmocniło się stanowisko naszej delegacji pracownicznej. Wycofała swój wniosek oraz wpłynęła na delegację robotniczą włoską, by wycofała swój analogiczny wniosek. Dzięki temu głosowanie odbyło się tylko nad wnioskiem rządu polskiego. — W wyniku głosowania na komisji wniosek o wprowadzenie siedmiogodzinnego dnia pracy dla pracowników biurowych uzyskał 50 głosów przeciw, 35 za, zaś 11 osób wstrzymało się od głosowania. Czyli wniosek nasz nie uzyskał większości, mimo to oznacza powyższy wynik głosowania pewien sukces Polski, jeśli uwzględnimy, że w poprzednim roku identyczny wniosek nasz uzyskał tylko 2 głosy z grupy robotniczej. Obecnie cała grupa robotnicza głosowała solidarnie za wnioskiem polskim, prócz tego uzyskał on również poparcie rządowych delegacji Czechosłowacji i Portugalii.

Na plenum natomiast delegat belgijskiej delegacji robotniczej wbrew solidarnemu stanowisku pozostałych, głosował przeciw naszemu wnioskowi, co wywołało powszechne zdziwienie.

Można wyrazić przekonanie, że na następnej konferencji uda się Polsce przeprowadzić całkowicie swój postulat siedmiogodzinnego dnia pracy dla pracowników biurowych.

Całość konwencji przyjęto 78 głosami przeciw 31.

Jan Walewski.

C O D A Ć N A G W I A Z D K Ę ?

Na to aktualne pytanie dajemy odpowiedź na ostatniej stronie niniejszego numeru.

Udział Polskiego Instytutu Prawa Administracyjnego w ostatnich Kongresach Międzynarodowych

Polski Instytut Prawa Administracyjnego im. Kazimierza Wielkiego, stowarzyszenie poświęcone teorii i praktyce administracyjnej, rozwijające bardzo intensywną działalność pod prezesurą prof. dr. Tadeusza Hilarowicza, zorganizowało w ciągu ostatnich trzech miesięcy wydatny udział sił polskich w kongresach międzynarodowych.

Na odbytym w końcu września r. b. w Paryżu Międzynarodowym Kongresie wychowania moralnego były dwa referaty, nadesłane przez Polski Instytut Prawa Administracyjnego, a mianowicie: referat prof. dr. Hilarowicza o zadaniach organów administracji publicznej na polu moralnego wychowania społeczeństwa, tudzież koreferat p. Mieczysława Żylwicza, urzędnika Starostwa Grodzkiego w Warszawie na powyższy temat. Referaty te uczyniły na zjeździe bardzo dodatnie wrażenie, gdyż jedynie z Polski wpłynął referat, ujmujący w ten sposób kwestję i podkreślający zadania, jakie na polu moralnego wychowania społeczeństwa leżą przed administracją publiczną. Zaznaczyć przytem należy, że referat prof. Hilarowicza zawierał również streszczenie przemówień, wygłoszonych w tej kwestji na konferencji, urządzonej w tej sprawie w Warszawie przez Instytut, wśród nich przemówienia przedstawicieli Komendy Głównej Polskiej Policji Państwowej, starostów grodzkich i powiatowych, lekarzy powiatowych i przedstawicieli pracowników samorządowych, co na kongresie wywołało bardzo dodatnie i cenne z punktu widzenia polskiej propagandy zagranicznej wrażenie, gdyż stanowiło dowód, że administracja Państwa Polskiego bardzo głęboko pojmuje swoje zadania, rozważając tak subtelnie obowiązki jej organów w dziedzinie moralno-obywatelskiej. Zauważa się, że oprócz tych referatów został na zjazd wysłany również referat p. Józefowej Hilarowiczowej ze Lwowa, uzasadniający tezę, że dążenie do stałego podnoszenia moralnego poziomu ludzkości jest uzasadnione także z punktu widzenia biologicznego.

Na odbyty w październiku r. b. w Bratysławie III Zjazd prawników czechosłowackich, Polski Instytut Prawa Administracyjnego wysłał następujące referaty: prof. Hilarowicza o wadliwościach aktów administracyjnych w świetle analogji prawa cywilnego w prawie administracyjnem, doc. dra G. Taubenschlaga o wadliwościach aktów administracyjnych, prof. dr. Leona Władysława Biegeleisena o przedsiębiorstwach publicznych w Polsce i naczelnego dyrektora Polskiego Monopoli Tytoniowego, dra Aleksandra Kreutza, o polskim monopolu tytoniowym. Zauważyć należy, że ten ostatni referat, odczytany na zjeździe w tłumaczeniu czeskim przez prof. Hilarowicza, wywołał żywe zainteresowanie sfer fachowych.

Wreszcie na odbyty ostatnio IV Międzynarodowy Kongres Nauk Administracyjnych w Madrycie Polski Instytut Prawa Administracyjnego wysłał również szeregi referatów.

Instytut
BOMO
1935.1

W wydanej w Madrycie w języku francuskim i hiszpańskim książeczce p. t. „IV Congrès International des Sciences Administratives. Programme du Congrès et rapports des sections“ spotykamy streszczenie referatu prof. dr. Tadeusza Hilarowicza, członka Międzynarodowej Komisji Kongresów Nauk Administracyjnych, w którym autor rozważa kwestję celowości istnienia większej lub mniejszej ilości ministerstw specjalnych (np. Ministerstwa Reform Rolnych) i dochodzi do przekonania, że wprowadzenie tworzenie większej liczby ministerstw powiększa koszty administracji, jednakowoż daje naogół dobre rezultaty, gdyż rozwija inicjatywę i twórczość, która najlepiej się rozwija w instytucjach specjalnych. Następnie znajdujemy w tej książeczce streszczenie przysłanego przez Polski Instytut Prawa Administracyjnego referatu p. *Melanji Wietckiej, sekretarki magistratu m. Suwałk* i członkini Instytutu, o przebiegu dyskusji nad kwestją pracy kobiet w administracji publicznej, w polskiej pra-

sie zawodowej¹⁾, także wydrukowane tezy, dotyczące pracy kobiet w administracji publicznej, nadesłane za pośrednictwem Instytutu przez Polskie Stowarzyszenie Kobiet z uniwersyteckim wykształceniem (pp. Teodora Męczkowska i dr. Helena Więckowska) i Związek Pracy Obywatelskiej Kobiet (pp. Zofja Moraczewska i Eugenia Waśniewska).

Podkreślić należy jako szczególną zasługę Polskiego Instytutu Prawa Administracyjnego, że postarał się o odpowiednie referaty polskie w odniesieniu do tematu kongresowego o pracy kobiet w administracji publicznej, który to temat obecnie po raz pierwszy wprowadzony został na Międzynarodowy Kongres Nauk Administracyjnych. Pozyskaniem referatu p. Wietckiej i też polskich stowarzyszeń kobiecych zajęła się Sekcja międzynarodowej wymiany myśli Instytutu, której przewodniczącym jest prezes Instytutu prof. dr. Hilarowicz, a zastępcą przewodniczącego p. ministrowa dr. Janina Jurkiewiczowa.

Współpraca Związków

W sprawie pobierania opłat drogowych przez gminy miejskie

W sprawie powyższej Ministerstwo Spraw Wewnętrznych wydało do wszystkich pp. wojewodów, za wyjątkiem p. wojewody śląskiego, okólnik z dnia 10 listopada 1930 r. Nr. 202 za Nr. SF. 224/3, treści następującej:

W p. 9 okólnika z dnia 19.2.1927 r. Nr. 43/SF. 842/27 Ministerstwo Spraw Wewnętrznych wyjaśniło, że opłaty drogowe mogą być wprowadzane z reguły tylko na rzecz powiatowych związków komunalnych i tylko zupełnie wyjątkowo na rzecz miast, wydzielonych z powiatowych związków komunalnych.

Najwyższy Trybunał Administracyjny w wyroku z dnia 19 listopada 1929 r. L. rej. 4642/28 stanął jednakże na stanowisku, że według art. 19 ustawy drogowej z dn. 10.12.1920 r. (Dz. U. R. P. z r. 1921 Nr. 6, poz. 32) jedynie wojewódzkie i powiatowe związki komunalne mogą w drodze uchwał nakładać specjalne opłaty, przeznaczone na utrzymanie dróg wojewódzkich i powiatowych, natomiast gminy, zarówno wiejskie jak i miejskie, a więc także miasta wydzielone, takich opłat specjalnych nakładać nie mogą, lecz pokrywają koszty budowy i utrzymania dróg gminnych z ogólnych źródeł dochodowych.

Wobec powyższego oraz z uwagi na postanowienia art. 5 ustawy z dn. 3.8.1922 r. o Najwyższym Trybunale Administracyjnym w brzmieniu załącznika do obwieszczenia Prezesa Rady Ministrów z dn. 26.VI.1926 r. (Dz. U. R. P. nr. 68, poz. 400) w porozumieniu z p. ministrem skarbu zmienia p. 9 wymienionego na wstępie okólnika, nadając mu następujące brzmienie:

„Opłaty drogowe można zatwierdzać tylko na rzecz powiatowych związków komunalnych.

Gminy wiejskie i miejskie nie mają prawa do poboru specjalnych opłat drogowych, o których mowa w niniejszym okólniku, a to dlatego, że pobór tych opłat opiera się na art. 19 ustawy o budowie i utrzymaniu dróg publicznych w Rzeczypospolitej Polskiej z dn. 10 grudnia 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 6/1921, poz. 32), który daje wyraźnie odrębne uprawnienia tylko powiatowym i wojewódzkim związkom komunalnym.

Gminom miejskim natomiast przysługuje prawo wprowadzenia podatku inwestycyjnego na budowę dróg.

Pozatem zarówno gminy miejskie, jak i wiejskie, mogą — na podstawie art. 23 wymienionej wyżej ustawy drogowej —

pociągnąć do udziału w kosztach budowy i utrzymania dróg gminnych otrzymujących z budowy lub utrzymania tych dróg szczególne korzyści, lub też nadmiernie zużywających drogi, jak np. kopalnie, fabryki i inne przedsiębiorstwa.

Wreszcie zarówno gminy miejskie, jak i wiejskie, przewidziane mają pewne źródło dochodowe na pokrycie swoich wydatków drogowych w postanowieniach wymienionej ustawy o świadczeniach drogowych w naturze, które to świadczenia — stosownie do art. 31 wymienionej ustawy — zamieniane być mogą na ekwiwalent w postaci opłat pieniężnych.

Powyższe zechcą pp. wojewodowie podać do wiadomości zarządów związków komunalnych.

Sławoj-Składkowski
minister.

Okólniki Ministerstwa Spraw Wewnętrznych

Udzielanie zapomóg związkom komunalnym

Minister Spraw Wewnętrznych, gen. Składkowski okólnikiem z dnia 27.11.1930 r., skierowanym do wszystkich wojewodów, podaje wyjaśnienia w sprawie udzielania związkom komunalnym zapomóg z komunalnego funduszu pożyczkowo-zapomogowego.

Na wstępie p. minister wskazuje, że fundusz jest bardzo szczupły i wynosi zaledwie 917.202 zł., wobec tego z zapomóg korzystać będą mogły tylko te związki komunalne, których dochody bez ich winy nie wystarczają im na wypełnienie najpilniejszych zadań ustawowych.

Pod słowem „bez winy“ rozumie się stan rzeczy spowodowany kryzysem finansowym związku komunalnego z powodu lokalnej elementarnej klęski i t. p.

¹⁾ P. Wietcka streściła w swoim referacie artykuły, zamieszczone w swoim czasie w tej kwestji w *Pracowniku Samorządowym*.

Za „najpilniejsze zadania ustawowe“ nie będą uważane: prowadzenie przedsiębiorstw komunalnych, deficyt wynikły z powodu robót inwestycyjnych i t. d.

Do podania powinno być dołączone: 1) zamknięcie rachunkowe za ubiegły rok budżetowy, 2) zatwierdzony preliminarz budżetowy na rok bieżący, 3) wykaz majątku związku komunalnego, 4) wykaz zadłużenia tegoż związku. Podania należy skierować do Komisji Komunalnego Funduszu Pożyczkowo-Zapomogowego przy Polskim Banku Komunalnym w Warszawie za pośrednictwem władzy nadzorczej. Podania muszą wpłynąć do dnia 15 lutego 1931 r.

Sprawa zatwierdzania budżetów

Min. Spraw Wewnętrznych okólnikiem z dnia 1 grudnia 1930 r. do wszystkich wojewodów wyjaśnia w sprawie terminu odwołania od decyzji władz nad-

zorczych w sprawie zatwierdzania budżetów, że decydującym momentem dla ustalenia początku biegu terminu odwoławczego jest doręczenie orzeczenia związku komunalnemu.

Opodatkowanie duchowieństwa

Min. Spraw Wewnętrznych okólnikiem z dnia 25 listopada 1930 r. podaje do wiadomości wojewodom województw południowych wyjaśnienia w sprawie opodatkowania duchowieństwa. Wymieniony okólnik wydany w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu, mówi, że duchowni nie mogą być pociągani do opłacania dodatków do podatków bezpośrednich. Posiadają nadal moc obowiązującą ustawy zwalniającej duchownych od dodatków komunalnych do państwowego podatku gruntowego, natomiast duchowni opłacający państwowy podatek gruntowy, mogą być pociągnięci do świadczeń drogowych w naturze.

Sprawy pracowników miejskich

Zebranie Oddziału Związku Pracowników Miejskich w Białymstoku

W dniu 2 b. m. w sali posiedzeń Rady Miejskiej w Białymstoku odbyło się walne zebranie członków Związku Prac. Miejskich. Przewodził p. Wacław Zawadzki — naczelnik kancelarii Magistratu.

Zebranie to zwołane zostało przede wszystkim dla dokonania wyboru nowego prezesa Zarządu Zw. Prac. Miejskich i na stanowisko to powołano przez aklama-

cję p. Ryszarda Gołębiowskiego — naczelnika Wydziału Finansowo-Podatkowego Magistratu.

Skład obecnego Zarządu przedstawia się przeto następująco: nacz. Ryszard Gołębiowski — prezes, prof. Filip Echeński — wiceprezes, p. Wacław Sochoń — skarbnik, p. Pilecki Józef — sekretarz oraz p.p.: Albert Neuman, Ludwik Knaup i Abram Kniaziov — jako członkowie.

Na zebraniu tem omawiano następnie kwestję wypłacenia pracownikom przez Magistrat jednomiesięcznego zasiłku świątecznego i Zarząd Związku poinformował zebranych, że sprawa ta — na skutek złożonego przez Związek odnośnego memorjału Magistratowi będzie rozpatrywana na najbliższym posiedzeniu Magistratu.

Sprawy pracowników powiatowych

Nasze postulaty

Nikt nie może dziś zaprzeczyć, że na rezultat wyborów do obecnego Sejmu i Senatu wpłynęły w pewnym stopniu również i pracownicy samorządowi.

Przez zwycięstwo idei Marszałka Piłsudskiego — zwyciężyli pracownicy samorządowi: pracownicy ci w dzisiejszym Sejmie mają 14 swych przedstawicieli.

To też przedstawiciele ci będą mieli wdzięczne i duże pole do pracy. Szereg niezmiernie doniosłych spraw zarówno dla samorządu, jak i dla jego pracowników czeka na załatwienie.

Przedewszystkiem kwestja, którą dziś już naprzód posunięto, a którą winni nasi posłowie wysunąć na forum parlamentu — to kwestja ubezpieczenia pracow-

ników samorządowych na wypadek choroby, lecz nie w Kasach Chorych, które dziś mają słuszne miano: „chorych kas“, — a przez samorządy — we własnym zakresie. Można powiedzieć, że przymus ubezpieczenia pracowników samorządowych w Kasach Chorych, wówczas, gdy samorządy mają własne, dobrze urządzone szpitale, ambulatorja, ośrodki zdrowia, lekarzy i t. d. — to 1) ruina zdrowia pracowników i 2) rzucanie pieniędzy w błoto przez samorządy.

Zbyt cieżko byłoby na tem miejscu wyliczyć te wszystkie ujemne strony leczenia pracowników samorządowych w Kasach Chorych i nadużycia, popełniane przez nie, albowiem są to rzeczy znane wszystkim pracownikom samorządowym i ich pracodawcom i wielokrotnie były oświetlane na łamach „Pracownika Samorządowego“.

Należy tylko stwierdzić i podkreślić, że dobro nie tylko pracowników lecz i samorządu wymaga niezwłocznie usunięcia zła. Wszak dobro samorządu — to zaoszczędzenie w budżetach corocznie okazałych sum, wówczas, gdy nie będą one musiały wpłacać olbrzymich sum do Kas Chorych, i dobro pracowników — to danie im takiego zabezpieczenia na wypadek choroby ze strony samorządów, któreby istotnie zabezpieczyło ich zdrowie.

Skoro już dziś wieloletnie wysiłki poszczególnych organizacji pracowników samorządowych, oraz ich czołowych działaczy dały pracownikom samorządowym nadzieję zrealizowania ich słusznych postulatów, a to wobec zapewnienia p. Ministra Pracy i Opieki Społecznej o projektowaniu wyłączeniu pracowników samorządowych z pod działania, mającej być wydaną ustawy ubezpieczeniowej, to obecnie obowiązkiem przedstawicieli pracowników samorządowych, zasiadających w Sejmie — będzie baczyć, by te żądania pracowników i usiłowania p. Ministra były poparte bądź to w Sejmie przy uchwalaniu projektowanej ustawy, bądź też przy wydawaniu jej w drodze dekretu p. Prezydenta.

Drugi postulat, który wysuwają pracownicy samorządowi, to rzecz niezmiernie ważna i pilna — wyprowadzenie samorządu, zwłaszcza gminnego — z chaosu organizacyjnego i finansowego.

Wiemy przecież dobrze, że dziś gminy wiejskie, mające na sobie wrzód — zebrania ogólne, — będące przeżytkiem — nie mogą postawić gospodarki gminnej na wysokości zadania. Wiele spraw doniosłych dla gminy na tych zebraniach zostaje obalonych i trzeba dopiero ingerencji władz nadzorczych, aby daną rzecz gminie narzucić. Jeśli dzięki zręcznemu postawieniu sprawy uda się coś przeprowadzić, to znów nie ma podstaw prawnych do wynalezienia źródła dochodu, aby zrealizować to, co wypływa z ustawowych obowiązków gminy. Wytwarza się niedająca się nieczem wypełnić luka, a zarazem stwarza się sytuacja bez wyjścia.

Posłowie-samorządowcy, którym niezaprzeczalnie sprawa ta leży na sercu, winni uczynić, co mogą, aby dać możliwość samorządom spełnienia tych zadań, które na nie włożyło Państwo.

Lukasz Drozdowski, Lublin

Z Zarządu Głównego Związku P. S. P.

Konferencja poselska

W dniu 8 grudnia b. r. odbyła się konferencja poselska w lokalu przy ul. Kredytowej 16, zwołana przez Prezydium Zw. Prac. Sam. Pow. R. P. w myśl uchwały, powziętej na poprzedniej konferencji poselskiej.

W Konferencji tej udział wzięli kol. kol. posłowie: Dratwa, Pacholczyk, Pracki, Parniewski, Hannebach, oraz Kierownik Związku M. Prawdzie-Layman.

W wyniku obrad postanowiono współdziałać ściśle z ruchem zawodowym pracowników samorządowych, którzy weszli do ciał ustawodawczych w minionych wyborach.

Poniższy porządek obrad wspomnianej konferencji został wyczerpany.

1. Omówienie wyników wyborów.
2. Doniosłość współpracy i koordynacji wysiłków na terenie Sejmu (ugrupowania pracownicze).
3. O co walczy Związek i organizacje zawodowe pracowników samorządowych wogóle:
 - a) urobienie opinii publicznej i czynników decydujących w kierunku należytego rozumienia spraw samorządowych i pracowników samorządowych,
 - b) nieusunięte bolączki ustawodawstwa pracowniczego,
 - c) stan spraw zawodowych,
 - d) aktualne sprawy pracownicze, które wejdą pod obrady Sejmu.
4. Sprawy organizacyjne Związku:
 - a) zadania związków zawodowych,
 - b) znaczenie ich w strukturze przyszłego ustawodawstwa konstytucyjnego,
 - c) potrzeba skomasowania ruchu zawodowego pracowników samorządowych,
 - d) stan obecny i dokonane zdobycze przez organizacje zawodowe,
 - e) rola posłów pracowniczych w dziele rozbudowy podstaw organizacyjnych Związku.
5. Wolne wnioski.

Sprawozdanie z posiedzenia Prezydium Zarządu Głównego Z. P. S. Pow., odbytego w dniu 25 listopada 1930 r.

Obecni kol. kol.: Dratwa, Kopczyński, Lewandowski, Grabiński i Kierownik Związku M. Prawdzie-Layman.

Przyjęto następujący porządek obrad:

1. Sprawozdanie z dotychczasowej działalności:
 - a) przerwa w zwołaniu plenarnego posiedzenia Zarządu Głównego,
 - b) akcja organizacyjna,
 - c) sprawy Centrali Związku (podania o pożyczki, korespondencja, porady prawne, udział w „Pracowniku Samorządowym“, rachunkowość, pośrednictwo pracy, rozsprzedaż broszur i odznak, wydanie książki pamiątkowej z okazji 10-lecia, sprawozdanie dla „Kalendarza Samorządowego“ na rok 1931),
 - d) sprawy wyborcze,
 - e) sprawy Rady Naczelnej,
 - f) sprawy zawodowe,
 - g) sprawozdanie kol. Lewandowskiego z dokonanej inspekcji Koła w Siedlcach.
2. Sprawy Domu Wypoczynkowego w Zakopanem:
 - a) spłata zobowiązań dłużnych,
 - b) kwestja remontu w D. W.,
 - c) płacenie składki specjalnej,
 - d) rozesłanie nalepek na D. W. do Wydz. Pow.,

e) okólnik w sprawie przyznania subwencji przez Sejmiki w budżetach na rok 1931/32,

f) frekwencja i kwestja podniesienia cen w okresie świąt B. N.,

g) sporna kwestja z Malickim.

h) remont domku na Cyrhli,

i) wyjazd do Zakopanego.

3. Sprawa wydawnictwa podręcznika z dziedziny komunalnej.

4. Sprawa urządzenia pokoju noclegowego.

5. Ustalenie terminu posiedzenia Zarządu Głównego.

6. Wolne wnioski.

Punkt 1 i 2 porządku obrad zreferował Kierownik Związku.

Sprawozdanie z delegacji dla zbadania spraw Koła w Siedleach złożył kol. A. Lewandowski.

Prezydjum przyjęło do wiadomości następujące:

Od czerwca do listopada b. r. utworzono 12 kół powiatowych Związku.

W stadjum organizacji znajduje się 5 powiatów i w tem 3 powiaty na terenie Małopolski (Zborów, Brzesko, Strzyżów n/Wisłokiem).

Przyrost członków Związku wyraża się w cyfrach: od początku roku sprawozdawczego t. j. od dnia 1.IV b. r. 234 nowych członków rzeczywistych.

W granicach faktycznych możliwości liczba pracowników samorządu powiatowego może być doprowadzona do 5 tys. członków Związku. W związku z akcją organizacyjną kierownik Związku dokonał 5 wyjazdów na tereny powiatów nieorganizowanych.

Akcja na terenie Małopolski znacznie ożywiła się i rokuje doniosłe wyniki organizacyjne.

Akcja organizacyjna zwrócona jest obecnie w kierunku zorganizowania nie należących jeszcze do Związku nielicznych powiatów na terenie b. zaboru rosyjskiego, oraz na teren Małopolski.

Wykorzystanie okazji kursów dla inspektorów sam. gm., sekretarzy i studjum admin. komun., dla spraw organizacyjnych nie będzie w żadnym wypadku zaniechana.

Akcja pośrednictwa pracy została wznowiona wskutek zwiększenia się liczby bezrobotnych, a także ilość porad prawnych i interwencji wzrosła b. znacznie. Rachunkowość została odpowiednio zmodyfikowana w porozumieniu z Komisją Rewizyjną w kierunku przejrzystszej nomenklatury kont i ksiąg pomocniczych. Należyte prowadzenie działu związkowego w „Pracowniku Samorządowym” wobec nie nadsyłania materiału z prowincji wymaga wielkiego nakładu energii i wysiłku psychicznego i dlatego powoduje przeciążenie pracą Centrali Związku.

Rozsprzedaż znaczków związkowych wyraża się w cyfrach około 650 odznak.

Broszura p. t. „Zbiór przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym jest nabywana przeważnie przez Wydziały Powiatowe, Magistraty. Rozsprzedano około 250 egz.

Zobowiązania dłużne z tytułu kupna Domu Wypoczynkowego w Zakopanem opiewają na kwotę 69 tys. złotych, włączając w to dług zaciągnięty w Polskim Banku Komunalnym. Wobec wyczerpania rezerw kasowych Związku koniecznym jest podjęcie wydawni-

ciwa własnego, jako imprezy dochodowej. Na niezbędny remont Domu Wypoczynkowego, należy wyasygnować około 3 tys. zł.

Zupełne zapełnienie D. W. jest w miesiącach letnich i zimowych.

Na remont domku w Cyrhli wyasygnowano dotąd 700 zł. Wysokość kosztów remontu nie została dokładnie ustalona.

Prezydjum Zarządu Głównego po omówieniu następnych punktów porządku obrad i przeprowadzeniu dyskusji postanowiło:

1) zaakceptować dotychczasową działalność Centrali Związku,

2) podania o pożyczki uchylić z powodu braku funduszy i zarazem wnieść na plenarny Zarząd Główny projekt wniosku na Zjazd Delegatów o utworzenie funduszu zapomogowego,

3) zwrócić się do bratnich Związków w sprawie forsowania lokalnych statutów emerytalnych na terenie,

4) zwrócić się z apelem do przewodniczących Wydziałów Powiatowych w sprawie subwencji na Dom Wypoczynkowy,

5) rozesłać do rozsprzedaży nalepki do każdego pow. związku komunalnego,

6) wstrzymać się z forsowaniem dekretów o pragmatyce dla prac. samorząd. do czasu zapoznania się z treścią projektu dekretu, opracowanego przez Min. Spraw Wewnętrznych,

7) uprawnnić do wykorzystania z najniższej taksy ulgowej w Domu Wypoczynkowym, tylko tych członków Związku, którzy opłacają składki na Dom Wypoczynkowy w wysokości $\frac{1}{2}\%$ poborów miesięcznych,

8) podnieść na przeciąg 3-ch dni świąt B. N. ceny za utrzymanie w Domu Wypoczynkowym w Zakopanem do wysokości 10 zł. od członków i 12 zł. od nieczłonków Związku. Ceny te obowiązywać będą również w dniu N. Roku i na Trzech Króli w przeciągu 2 dni,

9) upoważnić kol. Grabińskiego do porozumienia się z kol. Bahrem w Sandomierzu w sprawie zaległości,

10) zaaprobować wyjazd Kierownika Związku do Zakopanego na przeciąg kilku dni,

11) podjąć wydawnictwo podręcznika z dziedziny komunalnej, opracowanego przez kol. Kopczyńskiego i odpowiedni wniosek zgłosić na Zarząd Główny,

12) na terenie Rady Naczelnej utrzymać dotychczasową taktykę postępowania,

13) posiedzenie plenarne Zarządu Głównego zwołać na dzień 20 grudnia b. r.

Ze społecznego Biura Pośrednictwa Pracy przy Związku Prac. Sam. Pow. R. P.

Poniżej zamieszczamy propozycję zamiany posiad jednego z pracowników samorządu powiatowego.

„Posadę referenta podatkowego w jednym z Wydziałów Powiatowych woj. kieleckiego z etatem IX do VII gr. płac zamienię na posadę podobną, lecz nie gorszą w tem samem, lub innem województwie. Warunki pracy są tu zupełnie dobre. Miasto ma dobrą komunikację, dwa średnie zakłady naukowe, zdrowy kli-

mat i wolne, niedrogie mieszkania. Do zmiany miejsca pracy skłaniają mnie wyłącznie względy rodzinne. Zgłoszenia z podaniem danych dotyczących ewent. zmiany proszę kierować do Biura Pośrednictwa Pracy Zw. Prac. Sam. w Warszawie, ul. Kredytowa 16, do dnia 1.1.1931 r.“.

Do Zarządów Kół Powiatowych Zw. Prac. Sam. Pow. R. P.

Wobec zbliżającego się terminu płatności wysokich zobowiązań dłużnych Związku za nabyty Dom Wypoczynkowy w Zakopanem i z drugiej strony z powodu wyczerpania rezerw kasowych wskutek dokonanych inwestycji w rzeczonym Domu Wypoczynkowym i spłacenia w poważnej części zobowiązań dłużnych — Zarząd Główny Związku zwrócił się z apelem do Przewodniczących Wydziałów Powiatowych, aby przy układaniu budżetów na rok 1931/32 uwzględnili subwencje na Dom Wypoczynkowy w Zakopanem.

Dbałość o stronę zdrowotną i o racjonalne wykorzystywanie urlopów przez pracowników leży w interesie nie tylko organizacji zawodowej — lecz i związków komunalnych, wobec czego, mimo trudnej sytuacji finansowej samorządu, przyznanie subwencji na Dom Wypoczynkowy w krytycznym dla tej instytucji zdrowotnej momencie jest kwestją niezwyklej wagi.

Zarządy Kół Powiatowych n/Związku mają obowiązek użyć całego swego wpływu w kierunku przyznania przez Sejmik subwencji na Dom Wypoczynkowy.

O wyniku swoich zabiegów Zarządy Kół Powiatowych powiadomią Centralę Związku w czasie najkrótszym.

Zarząd Główny Związku zwraca uwagę Kolegów-Członków Związku na tę okoliczność, że przyznanie subwencji w tym okresie przez wszystkie powiatowe związki komunalne będzie miało decydujący wpływ na utrzymanie nadal i rozwój Domu Wypoczynkowego w Zakopanem.

Wobec powyższego powinniśmy wyteżyć wszystkie siły, aby uniknąć ujemnych skutków niemożności sprostowania zobowiązaniom dłużnym Związkowi.

Za Zarząd Główny

Kierownik Związku (—) M. Prawdzic-Layman

Do wiadomości P. T. Pensjonariuszy Domu Wypoczynkowego w Zakopanem

Zgodnie z postanowieniem Prezydium Zarządu Głównego Związku z dnia 25 listopada b. r. w okresie świątecznym t. j. od 24 grudnia do 26 grudnia b. r. włącznie w Domu Wypoczynkowym Związku w Zako-

panem będą wydawane obfitsze i wykwintniejsze posiłki, wobec czego ceny za utrzymanie w tym okresie (jak wiadomo posiłki w Domu Wypoczynkowym wydaje się 5 razy dziennie) zostały podniesione. Członkowie Związku/Kół, opłacających składkę specjalną, którzy płacą 6 zł. dziennie za pobyt i utrzymanie, a w okresie zimowym 6 zł. 50 gr. będą płacili w okresie świątecznym (przez 3 dni) po zł. 10. Pracownicy samorządowi (członkowie pokrewnych Związków) którzy płacą 7 zł. za pobyt i utrzymanie, a w okresie zimowym 7 zł. i 50 gr. będą płacili w okresie świątecznym po 12 zł. Nadmieniamy, że w pensjonatach prywatnych w Zakopanem ceny za utrzymanie w okresie świątecznym podwyższone są o 50% minimum i w porównaniu z cenami w związkowym Domu Wypoczynkowym są przeciętnie wyższe o 100% (za wyjątkiem chyba trzeciorzędnych pensjonatów). Ceny podwyższone będą obowiązywały prócz świąt B. N. jeszcze w dniu N. Roku i w przeciągu 2 dni świąt W. N.

Prezydium Zarządu Głównego

Z życia kół Związku

Koło w Wołkowysku

Dowiadujemy się, że w łonie Koła Powiatowego w Wołkowysku dojrzała myśl zorganizowania spółdzielni mieszkaniowej.

Musimy nadmienić, że w wielu miejscowościach istnieją anormalne stosunki mieszkaniowe, spowodowane bądź brakiem mieszkań i stąd drożyzną mieszkaniową, bądź też brakiem warunków higienicznych.

Zaciągnięcie pożyczki w B. G. K. jest możliwym, gdy w posiadaniu spółki znajduje się plac pod budowę. Często zdarzają się okazje łatwego uzyskania placu, a nawet przychodzi w tym kierunku z pomocą związek komunalny.

Należy życzyć Kołu w Wołkowysku, ażeby trwało w zamiarze zorganizowania spółdzielni mieszkaniowej.

Centrala Związku na prośbę Koła przesłała ramowy statut takiej spółdzielni.

Koło w Pułtusku

Na zebraniu sprawozdawczym Koła Pułtuskiego w dniu 5 września 1930 r. wybrano Zarząd Koła w następującym składzie:

kół. kol.: Ludwik Wierzbowski — prezes, J. Porczyński — viceprezes, Karol Leżnicki — skarbnik, Aleksander Klik — sekretarz.

Koło w Ciechanowie

W dniu 17 i 23 października b. r. odbyły się zebrania Koła Ciechanowskiego pod przewodnictwem kol. Jasińskiego. Protokółował kol. Wylazłowski.

W toku obrad na tych dwu posiedzeniach zostały poruszone m. in. sprawy zaległości Koła w opłacie składek członkowskich, przyczem postanowiono zale-

głe składki uiścić w dwóch ratach z potrąceń przy wypłacie poborów w m-cach październiku i listopadzie. Poza tem przyjęto ogólne sprawozdanie Komisji Rewizyjnej z tem, że sprawozdanie szczegółowe Komisja Rewizyjna przedstawi na dzień 25.X b. r. Obecny na zebraniu p. Jagiełło nacz. urzędu skarbowego, omówił kwestję współdziałania pracowników powiatowych, samorządowych i prywatnych.

Wreszcie w związku z ustąpieniem kol. Czesława Jasińskiego ze stanowiska prezesa Koła, zebrani wyrażają kol. Jasińskiemu serdeczne podziękowanie za dotychczasową działalność na zajmowanym stanowisku.

Koło w Białymstoku

Koło Białostockie przestało do Centrali korespondencję tamt. Wydziału Powiatowego z Z. U. P. U. i Komisji Likwidacyjnej b. Kasy Emerytalnej z prośbą o interwencję.

Z nadesłanego materiału wynika, że Z. U. P. U. oblicza wadliwie wysokość składek ubezpieczeniowych, podlegających przekazaniu powiatowemu funduszowi emerytalnemu. Centrala poczyniła odpowiednie kroki.

Życie intelektualne

Spis wydawnictw

Poniżej podajemy wykaz wydawnictw, które ukazały się na polskim rynku księgarskim w r. 1930 (również ponowione wydawnictwa). W wykazie tym znalazły się również książki naukowe z zakresu publicystyki, prawa, ekonomji i nauk komunalnych.

Conrad Joseph — Tajfun, Conrad Joseph — Wśród prądów, Boucard Robert — Tajemnice szpiegostwa angielskiego, Belmont Leo — Śmierć Messaliny, Maupassant Guy de — Potęga śmierci, Pasek Jan Chryzostom z Gostawic — Pamiętniki, Regmont Władysław St. — Pekniety dzwon, Zarzycka Irena — Córka wichru, Biegeleisen Leon Władysław — Zagadnienie dokształcania urzędników państwowych i komunalnych ze stanowiska usprawnienia administracji publicznej, Kipling Rudyard — Gawędy z pod Himalajów, Belmont Leo — Pani Dubarry, Decobra Maurycy — Serenada śmierci, Zygmunt Bartkiewicz — Trzy opowieści (Historja jednego podwórza. Złe miasto. Rok 63), Orkan Władysław — Wskazania, Clemenceau Jerzy — Blaski i nędze zwycięstwa, Belmont Leo — Pod gilotyną, Dreiser Teodor — Jennie Gerhardt, Kiedrzyński Stefan — Marnotrawcy miłości, Maxwell W. B. — Przez zapomnienie ku szczęściu, Michaelis Karin — Pierwsza miłość Gunildy, Olechowski Gustaw — Wódz, Strug Andrzej — Ludzie podziemi, Wasserman Jakób — Moloch, Weyssenhoff Józef — Hetmani, Godlewski Franciszek — Wśród znieważonych bogów, Joseph Conrad — Jądro ciemności, Bandrowski Jerzy — Wściekłe psy, Doyle Conan A. — Głębia Maracot, Ibanes Blasko — Królowa Calafia, London Jack — Prawo białego człowieka, Ludwik Emil — Ameryka, Wolski Roman — Detektyw w spódnicy, Fink Georg — Jestem głodny, Przybyszewski Stanisław — Moi współcześni. Wśród swoich, Wasylewski Stanisław — Na końcu języka, Joseph Conrad — Smuga cienia, Janta-Potczyński Aleksander — O świecie, Korzeniowski Józef — Druga żona, Leblanc Maurice — Deszcze iskier, Lenartowicz M. — Pamiętnik z Solówek, Makuszyński Antoni — Gdy bestja się budzi, Oppenheim E. Phillips — Dzieś się zagadek Londynu, Perreux Gabriel — Miłość w życiu księcia Karola, Retcliffe John Sir — Ukochana żona Maharadży, Tolstoj Lew hr. — Dwaj huzarzy. Szczęście rodzinne, Wallace Edgar — Za maską śmiechu, Boy-Zeleński — Flirt z Melpome-

na, Hauptman Gerhart — Wyspa wielkiej matki czyli cud z ile des dames, Zakrzewski Kazimierz — Kryzys demokracji, Krzyżanowski Adam — Nauka o pieniądzu i kredycie, Mulford Prentice — Moc życia, Bielecki Jan — Kasy gminne wobec współdzielni rolniczych, Caro Leopold — Solidaryzm, Grzybowski W. i Ciołek M. — Zbiór przepisów o opłatach stemplowych, Boy-Zeleński — Piekło kobiet, Piłsudski Józef — Pisma — mowy — rozkazy, Ryman Stanisław — Zagadnienia w dziedzinie oświaty pozaszkolnej w Polsce, Glyn Eleonora — Jego sekretarka, Hamsun Knut — Pan. Wiktorja. Marzyciele, Heller Frank — Collin contra Napoleon, Lawrence D. H. — Kobieta i paw, Mussolini Benito — Kochanka kardynała, Vigleri Alfredo — 48 dni wśród lodów, Kuncewicz Jerzy — Przebudowa, Zola Emil — Ziemia, Szpyrkówna M. H. — Cuda w Lourdes, Conrad Joseph — Pisma zbiorowe, Korsarz, Między lądem a morzem, Murzyn, z załogi Narcyza, Smuga cienia, Szaleństwo Almayera.

Zwracamy przytem uwagę wszystkich kolegów związkowców i czytelników *Pracownika Samorządowego*, że wszystkie wymienione książki jak również i podane w numerze poprzednim, można zawsze nabyć w Książnicy Społeczno-Samorządowej (Warszawa, ul. Żórawia Nr. 27), która jest godną poparcia instytucją, prowadzoną przez bratni nasz Związek Pracowników Administracji Gminnej.

Biblioteki przy Wydziałach Powiatowych i biblioteki towarzyskie pracowników samorządowych

Państwowa inicjatywa biblioteczna, która przejawiała się w kilku zarządzeniach ministerjalnych i znalazła należyte zrozumienie w Komisji dla usprawnienia administracji publicznej przy Prezesie Rady Ministrów, należy przypuszczać, że zostanie jeszcze bardziej rozszerzona i utrwalona ustawowo.

Mówiąc o zarządzeniach, miałem na myśli kwestję zakładania bibliotek przy szpitalach, gdzie książka przeznaczona dla rekonwalescentów, stanowi nieodzowny element uzdrowienia, oraz spełnia zadanie wychowawcze.

Ministerstwo Sprawiedliwości podobno już wydało rozporządzenie w przedmiocie zakładania bibliotek fachowych przy sądach.

Jeżeliby chodziło o pobudzenie inicjatywy samorządowej, to już mamy, godne naśladownictwa przykłady w formie istniejących bibliotek fachowych przy Wydziałach Powiatowych, oraz bibliotek publicznych, utrzymywanych przez samorządy.

Ponieważ brak biblioteki wyjątkowo atmosferę duchową w każdym bez wyjątku środowisku, a w odniesieniu do szerszych mas grozi klęską powrotnego analfabetyzmu, wreszcie zważywszy, że specjalnie dla działaczy samorządowych biblioteka fachowa stanowić winna źródło impulsów w ich działalności społecznej, stwierdzamy: że prócz popierania i zakładania bibliotek publicznych, trzeba dążyć do zakładania bibliotek fachowych przy Wydziałach Powiatowych.

Niemniej ważną rzeczą jest tworzenie bibliotek towarzyskich beletrystycznych również przy Wydziałach Powiatowych, jako dopełnienie bibliotek fachowych, które tem różniłyby się od prowincjonalnych bibliotek publicznych, że składałyby się tylko z cenniejszych nowych wydawnictw, pojawiających się na polskim rynku księgarskim.

Daje się zaobserwować, że brak nowości księgarskich z zakresu piśmiennictwa rodzimego i zagranicznego, brak świeżej i wartościowej książki na prowincji, odzwyczajają element inteligencji tamtejszej, który poważny odsetek stanowią pracownicy samorządowi, od lektury, zatem obserwacja życia prowincjonalnego podpowiada, że powinno się tworzyć ośrodki czytelnictwa dla inteligencji, gdzie każdy inteligent, obznajmiony z podstawową lekturą klasyków polskich i filarów piśmiennictwa polskiego, znalazłby odpowiednik dla swych aspiracji duchowych w doborze nowszych i wartościowych dzieł beletrystycznych. W dziele tworzenia bibliotek towarzyskich można wydatnie współdziałać z pokrewnymi ośrodkami inteligencji pracującej.

Reasumując, podkreślam jeszcze raz, że rozwój samorządowej inicjatywy bibliotecznej powinien ogarnąć prócz tworzenia bibliotek publicznych również biblioteki fachowe samorządowe w połączeniu z bibliotekami towarzyskimi.

M. Prawdzic-Layman

Kilka kwestyj prawnych w związku ze statutem emerytalnym

Wydział Powiatowy w Radzyminie nadesłał pismo z prośbą o zaopiniowanie, które podajemy poniżej:

„W całym szeregu powiatów, oraz miast wydzielonych, został uchwalony statut emerytalny dla pracowników komunalnych dosłownie, względnie z małymi odchyleniami w odniesieniu do zaleconego wzorowego statutu, przesłanego przy okólniku Min. Spraw Wewn. z r. 1929 Nr. 148.

Wyżej wymieniony statut emerytalny wymaga potrąceń na rzecz składki emerytalnej od normalnego uposażenia służbowego w gotowiźnie i naturze bez dodatku samorządowego i reprezentacyjnego, natomiast przepisy Z. U. P. U. (art. 12 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Dz. Ust. Nr. 106 z 1927 r. poz. 910) głoszą, iż do ubezpieczenia należy uwzględnić sumę otrzymywanych wynagrodzeń, przyczem w wypadku gdy pracownik, mający kilka zajęć, uzasadniających obowiązek ubezpieczenia, otrzymuje wynagrodzenie równocześnie od kilku pracodawców, należy ubezpieczyć go od wszystkich otrzymywanych wynagrodzeń.

Ponieważ dość liczne są wypadki dodatkowych wynagrodzeń z tytułu dodatkowych zajęć wśród pracowników komunalnych (np. sekretarz gminy jako rachmistrz w gminnej Kasie pożyczkowo-oszczędnościowej i t. p.), powstaje przeto zapytanie, czy wobec ubezpieczenia wymienionego pracownika komunalnego we własnym (komunalnym) funduszu emerytalnym i tem samem zwolnienia go od ubezpieczenia w Z. U. P. U. 1-o ma to automatyczne zastosowanie do wszelkich dodatkowych zajęć tegoż pracownika i 2-o czy wobec tego wymienione dodatkowe zatrudnienia są zwolnione od obowiązku ubezpieczenia w Komunalnym Funduszu Emerytalnym.

Dzieląc się z powyższem, niniejszem uprzejmie prosimy odwrotne zaopiniowanie, oraz pozwalamy sobie nadmienić, iż na możliwie rychłej odpowiedzi bardzo nam zależy“.

Opinia Związku

Odpowiadając na zapytanie 1) uważamy, iż z wzorowego statutu o zaopatrzeniu emerytalnem pracowników samorządowych nie wynika wyraźnie, iż wszelkie dodatkowe wynagrodzenia mają być brane za podstawę wymiaru zaopatrzenia emerytalnego. § 2 statutu o zaopatrzeniu emerytalnem postanawia, iż za podstawę wymiaru zaopatrzenia emerytalnego bierze się całkowite uposażenie ze stałymi dodatkami. Paragraf ten przewiduje, iż wyłączone są z podstawy wymiaru zaopatrzenia emerytalnego dodatki komunalny i reprezentacyjny, czyli tem samem dodatki te mimo, iż są przewidziane ustawowo nie uznane zostały za stałe. Tembardziej więc nie można uznać za stałe, dodatków np. za dodatkową pracę w przedsiębiorstwach czy też zakładach komunalnych.

Odpowiadając na 2) pytanie: stoimy na stanowisku, iż mimo nie brania za podstawę wymiaru zaopatrzenia emerytalnego z funduszu emerytalnego dodatkowych wynagrodzeń, wynagrodzenia te nie powinny być zgłaszane do ubezpieczenia w Z. U. P. U.

Na tem stanowisku Min. Spraw Wewn. stanęło w stosunku do dodatków: reprezentacyjnego i komunalnego. Przez analogję należy uznać, iż ten pogląd odnosi się i do innych dodatkowych wynagrodzeń.

Odmienne natomiast przedstawia się sprawa dodatkowej pracy w instytucji samorządowej, posiadającej odrębną osobowość prawną. Instytucje te jak np. komunalne i gminne kasy pożyczkowo-oszczędnościowe stanowią dla pracownika samorządowego pracującego w nich dodatkowo, odrębnych pracodawców. Instytucje te winne przystąpić do powiatowego funduszu emerytalnego, ewentualnie ubezpieczać swych pracowników w Z. U. P. U.

Możność przystąpienia tych instytucji samorządowych do Powiat. Funduszu Emerytalnego przewiduje okólnik Min. Spraw Wewn. Nr. 148 z 1929 r. Okólnik ten wprawdzie wspomina tylko o Kasach Oszczędności — przez analogję jednak stosuje się i do gminnych kas pożyczkowo-oszczędnościowych.

Artykuły do Pracownika

prosimy pisać:

1. wyraźnie,
2. z marginesem,
3. tylko po jednej stronie papieru,
4. wyraźnie podpisywać nazwisko lub przybrany pseudonim.

Sprawy pracowników gminy wiejskiej

Czem jest dzisiaj urzędnik w gminie

Ankieta w sprawie udziału pracowników gminnych w pracach społecznych

Zarówno na dorocznych ogólnokrajowych zjazdach delegatów Z. P. A. G., jak również w *Pracowniku Samorządowym*, poruszane były obszernie sprawy związane z udziałem pracowników gminnych w pracach społecznych.

Jako temat niewyczerpany i stale aktualny, zyskiwał on zawsze żywe zainteresowanie obradujących delegatów a uchwały, jakie zazwyczaj zapadały na zjazdach, świadczyły wymownie, że ogół pracowników gminnych do życia społecznego na wsi przywiązuje bardzo wielką wagę, że jest to niemal główną jego troską, ażeby zyskiwało ono na swojej potędze, by w wir tej pracy szlachetnej wciągnąć już nie tylko wszystkich pracowników gminnych, lecz coraz to szerszy i potężniejszy zastęp uświadomionych i chętnych do pracy przedstawicieli ludności wiejskiej.

Nie możemy narzekać, iżby czas poświęcony dyskusjom i debatom nad kwestją rozwoju życia społecznego był czasem straconym.

Dziś już możemy śmiało stwierdzić, że sprawa ta stała się sprawą ogólną wszystkich naszych kolegów; nie jest już ona tematem, nad którym radzi jedynie zjazd ogólnokrajowy, lecz niemal na wszystkich zebraniach oddziałów powiatowych, bezpośrednio omawiana przez wykonawców, przenosi się na teren w formie czynów, przynoszących piękne rezultaty, będące zarazem najchlubniejszą nagrodą za naszą pracę i trud.

Wypada nam zatem zlustrować nasze szeregi, dokonać bilansu włożonej pracy i plonów zebranych.

Pomyślał o tem Zarząd Centralny Związku, rosyłając do wszystkich Zarządów oddziałów powiatowych okólnik, w którym wzywa kierowników naszych organizacji lokalnych do przeprowadzenia na miejscu statystyki udziału kolegów naszych w pracach społecznych.

Ażeby ułatwić zadanie Zarządom oddziałów, w postaci zainteresowania wszystkich kolegów i zachęcenia ich do komunikowania wszelkich danych, dotyczących się omawianej sprawy, pozwałam sobie okólnik ten przytoczyć w pełnem jego brzmieniu.

Warszawa, dn. 24 listopada 1930 r.

Zarząd Centralny
Związku Prac. Adm. Gm. R. P.
Warszawa, Żórawia 27.

12152. Do Zarządów

Oddziałów Powiatowych Z. P. A. G.

Podczas obrad XVI Walnego Zgromadzenia Delegatów Z. P. A. G. w Warszawie w dniu 15 czerwca rb. obszernie omawiano i przedyskutowano kwestję udziału pracowników gminnych w pracy i życiu społecznym.

W rezultacie dyskusji, Walne Zgromadzenie delegatów postanowiło zalecić wszystkim członkom Związku, pracownikom gminnym, wzmoczenie intensywności pracy społecznej, objęcie steru wszystkich placówek kulturalno-społecznych na terenie swej pracy, aby w ten sposób wyprugować demagogów-polityków, dalej — uświadomić i wpoić w społeczeństwo ideały państwowe.

Nie ulega najmniejszej wątpliwości, że koledzy nasi pracy społecznej poświęcają bardzo wiele czasu, że oddają się jej z gorliwością i poświęceniem, że dźwigają nieomal cały ciężar odpowiedzialności za tę pracę i wyrobienie społeczno-kulturalne ludności wiejskiej, na swoich barkach.

Niemniej jednak, ta ciężka i odpowiedzialna praca, ze względu na wielką rozpiętość terenową i rozdrobnienie na drobne odcinki, niknie w ogromie dokonanego dzieła przez cały ogół naszych kolegów związkowców — pracowników gminnych.

Celem więc wypuklenia naszej roli i działalności społeczno-kulturalnej i wykazanie szerokiego ogółowi społeczeństwa, oraz czynnikom państwowym naszej aktywności w tej dziedzinie, Zarząd Centralny Związku pragnie zsumować i określić w cyfrach globalnych działalność pracowników gminnych na polu społecznym, oraz wyniki ich zaszczytnej i trudnej zarazem pracy.

Dokonać tego będziemy mogli jedynie posiadając odpowiednie materiały, dostarczone nam przez kolegów z terenów ich pracy.

W tym celu Zarząd Centralny rozpisuje niniejszą ankietę, z prośbą, ażeby Zarządy oddziałów, po gruntownem i szczegółowem zebraniu odpowiednich danych ze swego powiatu, wypełniły załączony blankiet statystyczny, uzupełniając go w miarę potrzeby danymi, które nie są na nim uwidocznione, prosimy jednak zwracać uwagę, ażeby podany nam materiał wiernie odpowiadał istotnemu stanowi działalności naszych kolegów w powiecie, bowiem będziemy go pragnęli wykorzystać do propagandy prasowej w pismach prowincjonalnych i stołecznych.

W końcu musimy zaznaczyć, że do wyniku ankiety zarówno Zarząd Centralny, jak i ogół pracowników przywiązuje bardzo wielkie znaczenie, albowiem będzie on świadectwem wybitnej roli, jaką pracownik gminny w życiu publicznym spełnia.

Prosimy zatem Zarządy oddziałów o możliwie śpieszne nadesłanie nam szczegółowo wypełnionych blankietów statystycznych.

Z koleżeńskim pozdrowieniem

*A. Pacholezyk.
Dyrektor Związku*

Nie ulega wątpliwości, że dokładne wypełnienie zadań wskazanych w powyższym okólniku wymagać będzie pracy i drogiego czasu, — ale czyż cel, dla którego praca ta ma być wykonana, nie jest wielki i nie wart jest trudu?

Sięgnijmy pamięcią wstecz do czasów ohydnej polityki zaborców moskiewskich, sączącej w duszę każdego, zależnego od władzy swojej urzędnika, nieprawość i upodlenie. Przypomnijmy sobie, że dzięki właśnie tej celowej deprawacji szczególnie urzędników gminnych, zmuszonych do uległości wobec bezwzględnych władz rosyjskich, w opinii publicznej istniał pracownik gminny jako najbardziej zbiurokratyzowany typ urzędnika. I dzisiaj jeszcze błąka się w pamięci ludzi starszych ta smutna przeszłość, jakkolwiek w życiu naszym nastąpiła już wielka przemiana i wielkim, potężnym wysiłkiem, na miarę ludzi świadomych swych celów, przerodził się z starego typu „czynownika“ gminnego nowy typ urzędnika — obywatela, społecznika i przyjaciela ludności wiejskiej.

Misternie i sztucznie zadzierzgnięta nieufności pomiędzy ludnością gminną a jej pracownikami została, dzięki z zaparciem się siebie prowadzonej pracy społecznej, bezpowrotnie zerwana.

Wypada nam tylko rozproszyć jeszcze błakające się gdzieniegdzie stare wspomnienia, tkwiące uparcie w pamięci tej cząstki społeczeństwa, która nie ma możliwości bezpośrednio przypatrzeć się pracy naszej i ogromnej przemiany, dzięki niej, powstałej.

Nie może być nam również obojętne oświadczenie przedstawiciela rządu polskiego, p. ministra Składkowskiego, wypowiedziane do nas na ostatnim Zjeździe delegatów, że „do pracy pracowników gminnych rząd przywiązuje dużą wagę, ale wzywam równocześnie Panów do dalszej i wytężonej pracy dla dobra Polski i gmin, w których Panowie pracujecie“.

Odpowiedzią na to wezwanie pana ministra Składkowskiego, mówiącego do nas imieniem rządu polskiego, będą wyniki przeprowadzanej obecnie przez Zarząd Centralny ankiety statystycznej.

CO DAĆ NA GWIAZDKĘ?

Na to aktualne pytanie dajemy odpowiedź na ostatniej stronie niniejszego numeru.

Damy dowód, zarówno czynnikom państwowym, jak i wszechpotężnej opinii publicznej, że ze starymi tradycjami jesteśmy już tylko związani smutnymi wspomnieniami, od których łatwo nam będzie się odgrodzić, rzucając w światło wartości nasze, ukryte skromnie w cieniach zakątków wiejskich.

Br. Janowski.

Na szlaku Biłgoraj—Zamość Hrubieszów—Tomaszów

W pierwszej połowie października otrzymałem od władz związkowych zlecenie wyjazdu do Biłgoraja, Tomaszowa, Hrubieszowa i Zamościa, ażeby ożywić tam prace oddziałów.

Stosownie więc do polecenia wyjechałem „na organizację“. Wynik wyjazdu był taki, że odbyły się zjazdy: w Biłgoraju 19.X, Zamościu 20.X, Hrubieszowie 21.X, Tomaszowie Lubelskim 21.X. Władze, t. j. panowie starostowie wszędzie wzięli udział w zebraniach, zgadzając się w zupełności z poczynaniami Zarządu Centralnego i zapewniając swoje poparcie w realizowaniu naszych zamierzeń, a pp. inspektorzy przyrzekli swoją pomoc w usuwaniu istniejących trudności pracy w gminie. Zebrania były liczne, gdyż na 4-ch zjazdach było około 160 osób. Najliczniejszym był zjazd w Hrubieszowie — 56 osób. Omówiliśmy wszędzie objęte porządkiem dziennym sprawy i powzięliśmy uchwały:

1) o konieczności ostatecznego załatwienia sprawy emerytalnej, włącznie aż do wydania dekretów o zaliczeniu lat służby do wysługi emerytalnej,

2) o utworzenie powiatowego funduszu dokształcania przez wstawienie potrzebnych sum do budżetów na rok 1931/32,

3) o wzmożeniu pracy społecznej, jak tworzenie mleczarni, spółdzielni, propagowanie uszlachetnienia zbóż, współpracy z organizacjami samorządowymi i instytucjami społecznymi i t. p. Uchwały te mają zarządy oddziałów przedłożyć panom przewodniczącym wydziałów powiatowych z prośbą o decyzję, o wprowadzenie ich w życie. Poza tem powzięto uchwały obowiązujące wszystkich członków, jak ożywienie prac oddziału, organizowania zjazdów powiatowych z udziałem społeczeństwa, uregulowania składek inwestycyjnych i członkowskich, nabywanie ksiąg i druków tylko w składnicy Związku, wciągnięcia nieczłonków do organizacji, przybywania na zebrania i t. p. Zjazdy odbyły się w tak poważnym nastroju, że wykonanie powziętych przez kolegów uchwał, jest kwestją pewnego czasu. Na wszystkich zjazdach podkreślono konieczność istnienia w powiecie czynnego oddziału, któryby się zajął wymienionymi sprawami i dążył do usunięcia wszystkich tych bolączek, tembardziej, że obecna sytuacja dla prac oddziałów jest bardzo sprzyjająca.

Można, nie ryzykując, powiedzieć, że tam oddziały niczego nie dokonały, gdzie Zarządy oddziałów istnia-

ty tylko w teorji. W rozmowie z władzami stwierdziłem, że pragną one od pracowników gminnych większego zainteresowania się sprawami gospodarczymi gminników, lecz przyznają, że pracownicy są przeciążeni pracą, której niestety zmniejszyć nie można. — Bardzo ciekawe były nieraz dyskusje na temat pracy społecznej, z których wynikało, że jednak lwia jej część przypada w udziale pracownikom gminnym, temu bezimiennemu społecznikowi, urabiającemu we wsi zrozumienie dla organizacji współczesnych, do których wieśniak z natury swej konserwatywny, ustosunkowuje się przeważnie obojętnie.

Zjazdy zakończyły się wspólnymi fotografjami, które miały być z protokołami zjazdów nadesłane Centralnemu Zarządowi, lecz dotychczas jakoś o tem nie słyhać, dlatego też nie umieściliśmy sprawozdań w *Pracowniku Samorządowym*. Nie dziwię się zresztą, gdyż koledzy przeżywali gorący czas. Obecnie jest to poza nami, a więc spodziewamy się, że prezesi spełnią rolę prezesów i stosunki z nami nawiążą. Cieszy mnie jedna rzecz, mianowicie, że wiele gmin z wymienionych powiatów, na podstawie powziętych na zjazdach uchwał, wprowadziło już potrącanie składek na budowę naszego domu. Jak mówią, widać pana po, tak samo solidność członka po jego stosunku do własnych uchwał, które każdy szanujący się człowiek konsekwentnie wykonywa, tembardziej, że leży to w interesie kolegów z tych powiatów. Muszę tu stałe zapewniać władze naszego Związku, że oddziały te niedługo wykażą się swoją pracą i staną w szeregu tych, o których z radością piszemy nieraz w naszym piśmie. Czy mnie koledzy zawiodą, oto pytanie, na które mogą dać odpowiedź nowowybrani rzeczywisci prezesi tych oddziałów.

Józef Krasowski.

Nasi posłowie

Jak żeśmy w swoim czasie informowali, liczba posłów na Sejm z pośród pracowników gminnych obecnie się zwiększyła.

Grono przedstawicieli naszych w parlamencie powiększył kol. Krzeszowski Wiktor, sekretarz i wójt gminy Chodel pow. lubelskiego, który przeszedł z listy Nr. 1 B. B. W. R.

W odpowiedzi Treviranusowi

Na ostatniem posiedzeniu Wydziału Wykonawczego Centralnego Zarządu Z. P. A. G. postanowiono wyasygnować z funduszy związkowych kwotę zł. 200 na budowę łodzi podwodnej „Odpowiedź Treviranusowi”.

Pieniądze zostały przekazane na rachunek czekowy w P. K. O. Komitetowi Floty Narodowej w Warszawie.

Sprawozdanie z posiedzenia Wydziału Wykonawczego C. Z. P. A. G.

Dnia 21 listopada r. b. odbyło się posiedzenie Wydziału Wykonawczego C. Z. P. A. G. ze współudziałem kolegów: prezesa Filipskiego, Gromowicza i pośta Pacholczyka, na którym poza omówieniem spraw ogólnozwiązkowych przyznano *zapomogi* następującym osobom:

	Zł.
1. M. Madejskiej z pow. Wąbrzeźno ..	100.—
2. Tad. Misjonowi z pow. łaskiego	100.—
3. St. Skórskiemu z pow. wrocławskiego	100.—
4. M. Zasuniowej z pow. będzińskiego	100.—
5. St. Opilskiemu z pow. będzińskiego	50.—
6. Kr. Klimczakowej z pow. błońskiego	100.—
7. Wik. Górskiej z pow. włoszczowskiego	50.—
8. Oldze Górskiej z pow. bialskiego ..	100.—
9. Win. Szustakowej z pow. koneckiego	100.—
10. Fran. Tarasinowej z pow. olkuskiego	100.—
11. W. Jaroszyńskiemu z pow. koneck.	50.—

Pożyczki:

	Zł.
1. Piotrowi Konarzewskiemu z powiatu bialskiego	200.—
2. J. Golikowi z pow. pińczowskiego ..	200.—

Przyznano ofiary:

	Zł.
1. Komitetowi Floty Narodowej na budowę łodzi podwodnej „Odpowiedź Treviranusowi“	200.—
2. T-wu Pomocy Dzieciom i Młodzieży Polskiej w Niemczech	50.—
3. Komitetowi Obchodu Dziesięciolecia Zwycięstwa i Odparcia Najazdu Rosji Sowieckiej	30.—
4. Polskiemu Towarzystwu opieki nad grobami bohaterów	100.—

W końcu rozpatrzono nadesłane deklaracje kandydatów na członków i przyjęto w poczet rzeczywistych członków Związku 43 osoby.

Pobudujemy Dom Związkowy

Iluz jest takich?

Dnia 6 b. m. wpłynęła na rachunek Związku w P. K. O. kwota zł. 128 gr. 10 wpłacona przez kolegę Stanisława Chodyczkę, sekretarza Zarządu oddziału radzyńskiego. Suma powyższa jest podzielona następująco:

	S k ł a d k i		
	członek.	inwest.	Prenumer.
Za rok 1929	1	16.62	—
za rok 1930	12	33.24	10
za rok 1931	12	33.24	10

Razem 128 zł. 10 gr.

Musimy nadmienić, że kol. Chodyczko był pierwszym, który zapoczątkował pojedynek na budowę domu. Gdyby choć 50% członków zdobyło się na podobny czyn, to Związek już w roku 1932 mógłby przystąpić do budowy domu.

Teraz, t. j. w grudniu r. b. mamy płacić ratę zł. 26.000, lecz sumy tej nie mamy. Oczekujemy więc nie na nadzwyczajny czyn, na jaki zdobył się kol. Chodyczko, lecz czekamy na spełnienie zwykłego obowiązku, którym jest uiszczenie zaległości, istniejących od 1.VII.1929 r.

Kol. Chodyczko cześć! a naśladowców czekamy.

Wykaz wpłaconych składek na rzecz Związku Pracowników Administracji Gminnej w czasie od dnia 22 listopada do dnia 9 grudnia 1930 r.

Pracownicy Urzędów gminnych: Chcieńczyce 9.38, Zośniany 7.—, Jeleniewo 63.84, Tkaczew 66.72, Golina 7.06, Krześlin 2.77, Rubieżewice 26.—, Prostyn 68.—, Derewo 23.16, Berszty 38.02, Wancerczów 50.—, Puławy 6.50, Siedliszcze 8.57, Grębków 4.86, Myszyniec 39.32, Łyszkowice 13.96, Tysmienica 14.28, Kobylnik 16.48, Łunna 29.02, Będzin 44.—, Kazimierza Wielka 37.49, Lubieszów 9.98, Piaski 4.82, Lelików 11.06, Rybno 12.12, Sochoćin 8.35, Dalbszyce 60.66, Dobiegniewo 103.05, Starorypin 3.—, Bobrowniki 24.27, Derewna 16.55, Traby 26.25, Wisznice 16.35, Parafjanów 3.56, Mraźnica 12.18, Tuczępy 7.65, Łatowice 6.40, Sztabin 16.30, Lubochnia 6.66, Bąków 12.20, Trzebień 8.—, Łuniniec 48.82, Wiszniew 12.2, Zatory 10.24, Wojciechowice 3.16, Mir 13.30, Zajaczków 131.75, Sokołowo 6.90, Siedliszcze 21.85, Miedzna 24.—, Soszyczno 54.90, Klukowo 121.14, Backowice 4.43, Mstyczów 15.—, Niesuchońce 11.91, Świniuchy 14.54, Korytnica 5.61, Porzecze 15.80, Tułowice 4.05, Konec 33.08, Krokocice 91.97, Działoszyn 3.65, Gostków 20.22, Szezebro-Olszanka 43.34, Strachówka 14.84, Trojanów 12.24, Parzniewice 5.97, Lubianków 12.44, Kiernoza 36.68, Chrzastów 5.53, Dobiesławice 22.98, Jadów 11.09, Rembów 8.07, Dąbrowa 90.83, Dobiesławice 13.44, Chotel 25.62, Pławno 7.37, Topolice 16.44, Szumowo 2.40, Hołubice 6.98, Gólesze 13.47, Rajca 3.29, Stare-Miasto 3.65, Kompina 9.50, Nowogród 5.72, Grębków 4.86, Filipowice 34.45, Krynki 50.10, Pacanów 21.4, Kazimierz-Bisk. 4.35, Załę 4.06, Lelów 55.56, Rozprza 50.96, Cmielów 58.50, Berszty 9.49, Mokro 4.37, Łęka 9.—, Głusk 10.—, Turza 44.04, Szóstka 83.10, Oleśnica 4.50, Wysokie 17.82, Plissa 19.15, Rybitwy 16.88, Juchnowice 5.18, Kluki 17.67, Wydrzyn 22.34, Siele 6.38, Łąck 26.34, Sanniki 8.78, Czarnocin 13.98, Czarkowy 16.98, Białostoczek 38.70, Słobódka 6.82, Sokółka 48.—, Sułoszowa 18.30, Parafjanów 43.04, Żelechów 15.22, Chorski 3.47, Kocudza 108.67, Radziwiłłów 11.56, Zdzięcioł 12.97, Karniewo 27.72, Rejowiec 159.91, Modliborzyc 77.40, Jedlnia 16.90, Złoczew 55.40, Zalesie 7.44, Lubochnia 6.66, Brasław 1.75, Brzeźno 1.90, Dworzec 2.04, Bezdzież 10.85, Rzgów 47.85, Krześlin 4.40, Miadzioł 11.44, Ossa 9.23, Podberze 37.09, Gudziewice 35.28, Wojciechowice 3.16, Odrubniki 8.92, Niemce 38.48, Werba 26.60, Siennica 23.28, Kurjanka 11.46, Falborz 9.75, Łuczaj 12.10, Gostków 3.80, Świsłocz 11.53, Duniłowice 11.57, Szepietowo 7.76, Boszyczyn 140.29, Ręczno 56.76, Choroszcz 21.24.

Magistrat m. Suchowoli 11.73, Magistrat m. Gminy 11.79, Oddziały: Ciechanowski 21.05, Augustowski 34.32.

Razem zł. 3.909,46. — Wpływy poprzednie 35.953,75. — Razem zł. 39.863,21.

Komunikaty Zarządu Centralnego Dla Zarządów Oddziałów

I. Zarządy oddziałów natychmiast przekażą Zarządowi Centralnemu zainkasowane składki, inwestycyjne i członkowskie z jednoczesnym nadesłaniem wykazu, przez kogo i jaka suma została wpłacona. Za-

trzymywanie przez oddziały pieniędzy, co już zostało stwierdzone w 8-miu oddziałach, powoduje niedokładność w adnotacji wpłaconych składek i wywołuje słuszne narzekania zainteresowanych kolegów.

II. Zarządy oddziałów natychmiast nadesłają stan liczbowy pracowników swego powiatu, żądany pismem L. 2135 z dnia 20 listopada. Cel tego wykazu podany jest w numerze poprzednim *Pracownika Samorządowego*.

III. Zarządy oddziałów natychmiast wystąpią z pisemną prośbą do przewodniczących wydziałów powiatowych o utworzenie powiatowego funduszu do kształtowania i o wstawienie pewnych kwot na ten cel w budżetach gminnych na rok 1931/32.

IV. Zarządy oddziałów dokonają sprawdzeń, czy wszystkie gminy wprowadziły potrącenia na rzecz składki inwestycyjnej i członkowskiej. Zarządy oddziałów muszą unikać pośredniczenia w sprawach „ściągnięcia“ składek, lecz wpływać na kolegów, ażeby składki potrącały przez gminy bezpośrednio przekazywali Centralnemu Zarządowi na konto P.K.O. 4601.

V. Zarządy oddziałów wpłyną na swych kolegów, ażeby składkę członkowską w myśl indywidualnie wysłanych przypomnień, koniecznie wpłacili do końca bieżącego roku.

VI. Zarządy Oddziałów, które nie czytały, a temsamem i nie mogły wykonać komunikatów, umieszczonych w numerach poprzednich, muszą je przeczytać i do 20 bm. wykonać.

Dla Komisji Rewizyjnej Oddziałów

Komisje Rewizyjne oddziałów, dokonają rewizji ksiąg kasowych oddziałów, oraz skontrolują działalność zarządów powiatowych i protokoły rewizji z czynności oddziałów za rok 1930 przesyłają Centralnemu Zarządowi.

Do wszystkich członków Związku

I. Wykonać pismo Centralnego Zarządu z dnia 21.XI.1930 L. 2148 rozesłane kolegom z cennikami na rok 1931.

II. Wprowadzić wszędzie potrącenia na rzecz budowy domu.

III. Przekazać Zarządowi Centralnemu wszelkie sumy, znajdujące się w gminie z tytułu składek.

Pamiętajcie, że w grudniu mamy ratę za plac w wysokości 26.000 zł.

IV. Nie kupować kieszonkowych kalendarzyków, ponieważ otrzymacie od Związku mały kalendarz-informator na rok 1931, który wysłamy niebawem do oddziałów. Przeczytać w tej sprawie wzmiankę w numerze poprzednim *Pracownika*.

V. Czy wiecie koledzy, że w grudniu mamy płacić ratę za plac w wysokości 26.000 zł.? Jeżeli wiecie o tem, to natychmiast przekażcie Zarządowi Centralnemu na P.K.O. konto nr. 4601 wszelkie sumy, jakie dla nas macie w gminie.

VI. Koledzy pomocnicy i praktykanci, nie będący członkami Związku, złożcie natychmiast deklaracje o przystąpieniu do Związku. Wszelkie informacje można

otrzymać listownie, skierowując zapytania pod adresem: Warszawa, Żórawia 27, — Związek.

VII. Kto nie wie, jakie podręczniki obowiązują na Studium Administracji Komunalnej przy Wolnej Wszechnicy Polskiej, niech przeczyta artykuł „Na czasie”, umieszczony w numerze poprzednim (22) *Pracownika Samorządowego*.

VIII. Podczas Świąt przeczytać działy IX i XI Księgi Pamiątkowej Związku. Proponujemy kolegom pomocnikom sekretarzy, ażeby temi działami zainteresowali się i należycie je przestudjowali.

Centralny Zarząd Związku.

Z życia naszych oddziałów

Oddział radzyński

Dnia 12 października r. b. pod przewodnictwem kol. prezesa M. Kowalczyka, odbył się zjazd pracowników gminnych powiatu radzyńskiego. Omawiano sprawy: emerytalną, powiększenia etatów w gminach, sprawy związkowe i wyborów zarządu. Sprawozdanie z czynności składał kol. Chodyczko, sekretarz oddziału, który również referował sprawę emerytalną. Powzięto uchwały: o poczynienie zabiegów u władz, ażeby: 1) sprawa ubezpieczenia emerytalnego została nareszcie ostatecznie załatwiona i 2) wprowadzić w życie okólnik Ministerstwa Spraw Wewnętrznych o zwiększeniu etatów w gminie. Pod koniec obrad dokonano wyboru zarządu, skład którego podaliśmy w numerze poprzednim.

Oddział makowski

Dnia 2 listopada 1930 r. pod przewodnictwem prezesa oddziału kol. Krajewskiego i przy udziale pp. starosty Kowalskiego, zastępcy starosty Wardzyńskiego, inspektora samorządu Grefkowicza i delegata Centralnego Zarządu Związku kol. Józefa Krasowskiego, odbyło się zebranie makowskiego oddziału Związku, na którym zostały omówione sprawy objęte porządkiem dziennym. Po dyskusji powzięto uchwały w następujących sprawach:

1) intensywnie prowadzić pracę społeczną i rozbudowywać instytucje społeczne, dążąc do podniesienia dobrobytu materialnego wsi.

2) Zwrócić się do przewodniczącego wydziału powiatowego o ostateczne załatwienie sprawy emery-

talnej, t. j. wydania dekretów o zaliczeniu lat służby do wysługi emerytalnej.

3) a) Zakupić podręczniki, używane na Studium Administracji Komunalnej przy Wolnej Wszechnicy Polskiej (patrz. str. 456 nr. 22 *Prac. Sam.*) b) opracować plan akcji dokształcania dla całego powiatu i przedłożyć do akceptowania przewodniczącemu wydziału i c) dokształcać się na miejscu, studjując wymienione w *Pracowniku Samorządowym* dzieła z dziedziny samorządu.

4) Uregulować zaległe składki członkowskie i inwestycyjne w czterech ratach, t. j. do 1 marca 1931 r.

5) Zakupywać wszystkie materiały i książki ze składnicy Związku, czytać *Pracownika Samorządowego* oraz przybywać na zjazdy powiatowe i brać udział w pracy Związku.

Oddział włoszczowski

Dnia 2 listopada r. b. pod przewodnictwem wiceprezesa oddziału, kol. L. Sufajdo odbyło się zebranie oddziału Związku pracowników gminnych powiatu włoszczowskiego. Sekretarzował kol. Kusiński. Omawiano sprawy znaczenia ogólnego i organizacyjne i po dyskusji powzięto następujące uchwały:

1) Zwrócić się do wydziału powiatowego (wniosek kol. Bieńkowskiego) o utworzenie powiatowego funduszu dokształcania, wstawienie do budżetów gminnych pewnych kwot przeznaczonych na ten cel, ażeby ułatwić kolegom uzupełnienie wiedzy w dziedzinie samorządowej.

2) Uregulować zaległe składki inwestycyjne i członkowskie, wezwać 14 kolegów, niebędących członkami, o przystąpienie do Związku i wybrano delegatów na zjazd krajowy w osobach kol. L. Sufajdy i J. Białego.

3. Omówiono sprawę Kasy Chorych, tytułu służbowego pracownika gminnego (sekretarz czy pisarz), pokrycia kosztów pogrzebu ś. p. kol. Mazurkiewicza, oraz organizacji zebrań powiatowych.

Jak wnioskujemy z protokołu, oddział włoszczowski podjął intensywną pracę na terenie powiatu, która, mamy nadzieję, przyniesie pożądane rezultaty, o ile w takim tempie będzie nadal prowadzona.

Oddział łowicki

Dnia 14 grudnia r. b. odbędzie się zebranie pracowników gminnych powiatu łowickiego. Życzymy pomyślnych obrad i czekamy na protokół zjazdu.

CO DAĆ NA GWIAZDKĘ?

Na to aktualne pytanie dajemy odpowiedź na ostatniej stronie niniejszego numeru.

Poradnik prawny

Dostawianie na żądanie gminy do aresztu gminnego przez policję państwową osób, uchylających się od odbycia kary.

Pytanie: Czy policja państwowa jest obowiązana dostawiać do aresztu na żądanie gminy, zasadzonych z tytułów wykonawczych, kiedy dany osobnik dobrowolnie do odbycia kary aresztu przybyć nie chce?

Odpowiedź: Policja państwowa jest obowiązana do tego na zasadzie art. 5 rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o policji państwowej (Dz. U. R. P. nr. 28 poz. 257).

Wypłacanie diet policji państwowej przez urząd gminny

Pytanie: Czy urząd gminy obowiązany jest wypłacać diety policji państwowej za wyjazdy służbowe na gminę w sprawie udzielania pomocy przy ściąganiu podatków?

Odpowiedź: Urząd gminny nie ma tego obowiązku.

Wyrównanie dodatku mieszkaniowego z 1.1.1928.

Pytanie: Czy urząd gminny obowiązany jest wypłacić wyrównanie dodatku mieszkaniowego swym pracownikom za 1928 rok w 1/3 części?

Odpowiedź: Urząd gminy obowiązany jest wypłacić pracownikom gminnym ten dodatek według zasad okólnika Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 17.7.1930 r. Nr. SS. 1171/1.

Egzekucja podatków.

Pytanie: Rozporz. Prezydenta Rzplitej z dn. 24.1.1927 r. (Dz. U. nr. 7 poz. 40) ustala terminy płatności podatków gruntowych, a mianowicie: 11 raty 15 listopada; ustawa zaś z dnia 31.7.1924 r. (Dz. U. nr. 73 poz. 721) w art. 1 mówi, że nieusz-

czony z winy płatnika w określonym terminie podatki uważa się za zaległości; następny zaś art. tejże ustawy głosi, że karę za zwłokę można pobierać tylko po upływie 14 dni po ustalonym terminie. Reasumując powyższe, urząd gminy uprasza o wyjaśnienie, czy w międzyczasie, od 15 do 29 listopada może ściągać podatki w drodze egzekucji, pobierając określone w tejże ustawie (art. 7) koszty egzekucyjne bez kar za zwłokę (art. 2)?

Odpowiedź: Gmina ma prawo pobierać podatki przymusowo po upływie terminu płatności. Nie ma jednak prawa pobierać do dni 14 po upływie terminu płatności podatku gruntowego, odsetek za zwłokę.

Żądanie pomocy policji państwowej przy ściąganiu zaległych podatków

Pytanie: Czy urząd gminy ma prawo i na jakiej podstawie, żądać pomocy policji państw. do ściągania zaległych podatków, kiedy zachodzi obawa stawiania przez ludność czynnego oporu?

Odpowiedź: Urzędy gminne mają prawo zwracania się o pomoc do organów policji państwowej ilekroć same własnymi środkami nie mogą dokonać czynności służbowych (np. zachodzi obawa stawiania przez ludność czynnego oporu). Wynika to z par. 10 i 11 Instrukcji o przymusowym ściąganiu państwowych podatków i opłat, tudzież innych należności skarbowych (Dz. Urzęd. M. S. W. nr. 15 poz. 168 z 1926 r.).

Według cytowanego par. 10 organ egzekucyjny jest nawet obowiązany wezwać interwencji funkcjonariusza miejscowej policji, aby był obecny przy czynności egzekucyjnej: 1) gdy zewnętrzne drzwi domu, w którym egzekucja ma być dokonana, są zamknięte i odmówiono ich otworzenia, 2) gdy nie otworzono drzwi pokoiów wewnętrznych, lub odmówiono otworzenia zamków od zamkniętych pomieszczeń i schowków, 3) gdy czynność egzekucyjna odbywa się w nieobecności dłużnika egzekwowanego, a niema żadnej dorosłej osoby, należącej do rodziny lub domowników, ani też osoby, która sprawuje nadzór nad mieszkaniem lub lokalem tegoż, 4) jeżeli organowi egzekucyjnemu stawiane są przeszkody niewłaściwym zachowaniem się, lub oporem egzekwowanego dłużnika lub innej osoby, obecnej podczas wykonywania czynności egzekucyjnych, albo gdy zachodzi wypadek gwałtu publicznego.

Kronika

Odsłonięcie Pomnika Niepodległości w Datyniu

W dniu 11 ub. m. odbyła się w gminie Datyń (powiat kowelski) wzruszająca uroczystość odsłonięcia pomnika ku uczczeniu 10-lecia zwycięskiego odparcia najazdu bolszewickiego.

W uroczystości wzięli udział: przedstawiciel p. na starosty kowelskiego p. Jan Witkowski, sekretarz Wydziału Powiat. przedstawiciel armji por. Śladki, miejscowy ks. proboszcz prawosławny Abramowicz, przeor Klasztoru prawosł. w Mielcach ks. Józef Żabarny, nauczycielstwo szkół powszechnych z dziatwą szkolną i tłumy miejscowej i okolicznej ludności.

Odsłonięcia dokonał przedstawiciel władzy admin. p. Witkowski, wygłaszając okolicznościowe przemówienie; następnie przemawiał przedstawiciel wojska por. L. Śladki, poczem w języku ukraińskim wygłosił obszernie przemówienie p. Michał Kusznieruk. Na zakończenie w krótkich słowach złożył serdeczne podzię-

kowanie wszystkim obecnym, biorącym udział w obchodzie, sekretarz gminy p. J. Barański w imieniu miejscowego gminnego Komitetu obchodu 10-lecia wyrażając również podziękowanie Radzie gminnej za urzeczywistnienie jego celu, przez uchwalenie pewnych funduszy na wzniesienie pomnika.

Następnie dziatwa szkolna w lokalu Urzędu gminnego odśpiewała kilka pieśni narodowych oraz wygłosiła wiele deklamacji i wierszyków w języku polskim i ukraińskim.

W czasie przemówień przy odsłonięciu pomnika mówcy wznosili okrzyki na cześć Najjaśniejszej Rzeczypospolitej Polskiej, Jej Najwyższego Gospodarza Prezydenta Ignacego Mościckiego, Wodza Armji Polskiej i Narodu Polskiego Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego i na cześć tych którzy przelali swoją krew i oddali swe życie w ofierze za wolność Ojczyzny.

Po rozdaniu dziatwie szkolnej skromnych upominków, odbyło się skromne przyjęcie dla wszystkich gości, przygotowane przez sekretarza gminy.

Pomnik 10-lecia zwycięskiego odparcia najazdu bolszewickiego w Datyniu.

Grupa pracownicza w Sejmie

Jak się dowiadujemy, w Klubie parlamentarnym B. B. W. R. utworzyła się grupa posłów, reprezentujących interesy pracowników umysłowych, celem ich należytej obrony na terenie parlamentarnym.

Grupa ta, z którą współpracować będą nasi Kolektywiści — liczy dotychczas około dwudziestu posłów i jest nadzieją, że liczba ta w dniach najbliższych wzrośnie.

Do czasu formalnego ukonstytuowania się władz grupy — obowiązki prezesa pełni prowizorycznie pos. Minkowski, sekretarza pos. Gliński.

Powstanie grupy witamy z radością i życzymy jej owocnej pracy dla dobra olbrzymich rzesz pracowników umysłowych naszego Państwa.

Ulgi podatkowe dla pracowników samorządowych i państwowych

Kierownik Ministerstwa Skarbu zarządził odroczenie po koniec r. 1931 pobierania podatku dochodowego od podatku mieszkaniowego, wypłacanego funkcjonariuszom państwowym i samorządowym. Nieodebrane na skutek tego zarządzenia Ministerstwa

kwoty podatku dochodowego zostaną we właściwym czasie umorzone, jednocześnie Ministerstwo Skarbu umarza podatek dochodowy niepobrany z tego tytułu w roku 1929.

Zarządzenie Min. Spraw. Wewnętrznych w sprawie dalszych oszczędności w gospodarce komunalnej

Minister Spraw Wewn. wydał szereg zarządzeń w sprawie prac budżetowych, prowadzonych przez związki komunalne. P. Minister podkreślił konieczność stosowania wydanych już zaleceń oszczędnościowych i stwierdził, że wydatki osobowe w związkach komunalnych wykazują często zwyczaj. W obecnych warunkach gospodarczych i położeniu finansowym związków komunalnych etaty osobowe i normy płac nie powinny ulegać zwiększeniu, a obowiązuje zasada, iż pobory pracowników należy zamieszczać w budżecie, zgodnie ze statutem etatu.

Zwrócono również uwagę na ograniczenie wydatków osobowych w przedsiębiorstwach i zakładach komunalnych oraz na zbyt wygórowane tantjemy.

Budujmy Flotę Narodową

Polski kler staje do apelu.

Komitet Floty Narodowej otrzymał od księdza biskupa lubelskiego (w odpowiedzi na prośbę o poparcie celów i zadań Komitetu) zapewnienie, że ksiądz biskup „akcją Komitetu Floty Narodowej najchętniej poprze wśród Kleru i społeczeństwa katolickiego, jako obowiązek patriotyczny każdego obywatela polskiego” i że „ze swej strony życzy Komitetowi, aby jego akcja dała wielki plon dla sprawy potęgi morskiej Polski”.

Kolejarze świecą przykładem

Dowiadujemy się, że kolejarze w Piotrowicach Śląskich opodatkowali się na budowę statku wojennego p. n. „Dar Kolejarzy”. Nie wątpimy, że ten szlachetny odruch naszych dzielnych kolejarzy na Śląsku będzie bodźcem dla wszystkich kolejarzy w Polsce.

Tanio — bezpiecznie i szybko

Samoloty pasażerskie kursują cały rok

Dowiadujemy się, że Zarząd polskich linii lotniczych „Lot” pragnąc przekonać jak najszerszą publiczność o tem, że komunikacja powietrzna nie jest bynajmniej komunikacją sezonową, letnią i że można bardzo wygodnie podróżować samolotem przez cały rok bez przerwy, wreszcie udostępnić ją najszerszemu ogółowi, w tegorocznym okresie zimowym, t. j. od 15 listopada 1930 r. do 15 marca 1931 roku udziela 40% i 50% zniżek od normalnych cen taryfowych. 40%-owa zniżka ceny przysługuje wszystkim, 50%-owa zaś stałym członkom L. O. P. P., t. j. takim, którzy przynajmniej przez 6 miesięcy przed dniem wykupna biletu opłacali regularnie składki członkowskie.

Uroczyste odsłonięcie pomnika w Datyniu.

Dzięki wprowadzeniu wyżej wspomnianych zniżek, ceny biletów samolotowych z Warszawy wynoszą (cena pierwsza: przy zniżce 40%, druga: przy zniżce 50%, trzecia: 3 kl. pociągu pośpiesznego):

do Bydgoszczy	32.40	27.—	23.40
do Katowic	36.—	30.—	26.40
do Krakowa	42.—	35.—	29.20
do Lwowa	45.60	38.—	38.—
do Poznania	39.—	32.50	25.80
do Gdańska	48.60	40.50	30.80
do Brna	60.—	50.—	47.80
do Wiednia	73.20	61.—	61.—
do Bukaresztu	120.—	100.—	85.60

Jak widzimy, ceny biletów samolotowych, które mniej więcej równają się cenom biletów kolejowych 3 kl. pociągów pośpiesznych, pozwalają wszystkim na korzystanie przy każdej sposobności z komunikacji samolotowej, która — jak to ogólnie wiadomo — jest *stuprocentowo bezpieczna, najszybsza i najwygodniejsza*.

W związku z wprowadzeniem w życie tej inowacji, nadmieniamy, że samoloty P. L. L. „Lot“ są ogrzewane, dzięki czemu pasażerowie nie potrzebują ubierać się specjalnie ciepło, oraz, że 10-osobowe samoloty P. L. L. „Lot“ urządzone są z pełnym komfortem (wygodne fotele, oddzielne kajuty na bagaż i pocztę, toaleta i t. p.), a wreszcie, że w miastach, gdzie porty lotnicze położone są daleko od centrum, P. L. L. „Lot“ odwożą pasażerów bezpłatnie samochodami na lotniska oraz z lotnisk do śródmieścia.

Informacje dla emigrantów wyjeżdżających do Brazylii

Wobec napływu zapytań od emigrantów chcących wyjechać do Brazylii dla szukania pracy w zawodach rzemieślniczych, Syndykat Emigracyjny informuje, że do Brazylii mogą obecnie wyjeżdżać jedynie ci emigranci, którzy posiadają brazylijskie wezwania imienne, nadesłane przez krewnych lub znajomych, zamieszkałych w Brazylii.

Rzemieślnicy, ani robotnicy przemysłowi o ile nie posiadają brazylijskich wezwań imiennych, nie mogą narazie liczyć na wyjazd, gdyż konsulat brazylijski odmawia udzielania wiz tej kategorii emigrantów.

Nadmieniamy, że emigrantom wyjeżdżającym do Brazylii wyrabia bezpłatnie wszelkie dokumenty podróży Syndykat Emigracyjny, Warszawa, Marszałkowska 124, oraz oddziały i agencje na prowincji.

Kto może jechać do Argentyny?

Wobec licznych zapytań ze strony emigrantów, Syndykat Emigracyjny wyjaśnia, że obecnie do Argentyny mogą wyjeżdżać rolnicy samotni, oraz małżeństwa bezdzietne w ramach kontyngentu, ustalonego przez Urząd Emigracyjny. Zawodowi rolnicy, chcąc wyjechać do Argentyny, winni zgłaszać się do biur Syndykatu Emigracyjnego, które poza udzieleniem bliższych informacji, dotyczących wyjazdu, wyrobiją im dokumenty podróży bez żadnych opłat ze strony emigrantów.

Pozatem mogą również emigrować osoby, które od swych krewnych lub znajomych, zamieszkałych w Argentynie, otrzymały wezwania imienne. W tym wypadku należy przynieść z sobą do biura Syndykatu Emigracyjnego „wezwanie“, oraz ostatnie listy wraz z kopertami, jakie emigranci otrzymali z Argentyny.

Wpłacajcie prenumeratę!

Rozwiane kartki

„Jakaś historia wesoła—a ogromnie
przez to smutna”

Więc śmiejmy się...

W numerze 2 „Pracownika Miejskiego”, organu, jak się sam określa, „Związku zawodowego pracowników samorządowych m. stoł. Warszawy” — znajdujemy istne perełki staropolskiego humoru. Perełki te jednakże przy bliższym badaniu okazują się fałszywe...

I tak np. w artykule p. t. „O naszą organizację związkową” czytamy m. in., iż „jedyną organizacją, która utrzymuje charakter czysto zawodowy... (!? przyp. red.) jest nasz Związek Zawodowy Pracowników Sam. m. st. Warszawy”.

Jedyną organizacją? Hm.... Każda liszka swój ogon chwali i tego się liszce nie bierze za złe. Ale te słowa w ustach prezesa związku są cokolwiek za — bezceremonijalne. Przytem dziwnie one nam przypominają monopol pewnego „narodowego” stronnictwa monopol na Boga i Ojczyznę...

Lecz oto czytamy tam dalej w tej wzniosłej i szlachetnej autokreacji: „...jest nasz Związek Zawodowy Pracowników Samorządowych m. st. Warszawy, z przydomkiem Krakowskie Przedmieście 1”. Z przydomkiem?... Związek z przydomkiem? Ha!...

Żas na stronie szóstej, w poważnym dziale redakcyjnym znajdujemy tkliwy i przeraźliwie rzewny wierszyk, który gwoli rozweselenia Szan. Czytelników przytaczamy:

MASZYNISTKA.

Co dzień bez przerwy stuka, dzwoni,
Tak od samego prawie ranka...
Czasem nad kartą głowę skłoni
I znowu stuka, znowu dzwoni...
Czasami kartę zemnie w dłoni,
Jak jakiś zły list od kochanka...
I znowu stuka, znowu dzwoni
Do następnego, zda się, ranka...

R. Krukowski.

A niechże sobie stuka, ale co to ma wspólnego z ruchem zawodowym i obroną interesów pracowniczych? Rozumiemy tęsknotę autora do maszynistki, ale pocóż zaraz tak publicznie dawać temu wyraz w „jedynym zawodowym” organie?

Rekord humoru znajdujemy jednakże na stronie 13 w rubryce p. t.: „Śmiejmy się”. Są tam dwa wierszydła, z których śmieją się chyba jedynie konie magistrackie, o ile należą do jakiegoś związku notabene.

Czyżby już nie można znaleźć lepszych wierszyków? Chciałby w tygodniku „Wolne myśli, wolne żarty”...

Przedruk (z powołaniem się na źródło) nic przecież nie kosztuje....

W setną rocznicę powstania listopadowego

Polecamy powieści historyczne z czasów powstania listopadowego.

DLA DOROSŁYCH.

WACŁAW GĄSIOROWSKI. — Księżna łowicka. (Belweder. Wybuch powstania). Powieść 2 t.	10.—
„ Bem. (Ostrołęka i Wola). Powieść 1 t.	8.—
„ Emilja Plater. (Powstanie na Litwie). Powieść 1 t.	9.—

DLA MŁODZIEŻY.

WACŁAW PRZYBOROWSKI. — Adjutant Naczelnego Wodza (Gen. Skrzynecki. Bitwa pod Ostrołęką). Powieść histor. z rycinami w barwnej ozdobnej opr. . .	7.50
„ Pod Stoczkiem. (Gen. Dwernicki). Powieść historyczna z rycinami w ozdobnej oprawie	7.50
„ Olszynka Grochowska. Powieść historyczna w barwnej ozdobnej oprawie . .	7.50

Są to najpoczytniejsze i najciekawsze powieści historyczne z tej epoki. Powieści W. Przyborowskiego są polecane przez Min. Oświaty dla bibliotek szkolnych.

Prócz wymienionych wyżej książek stale posiadamy na składzie:

Powieści I. J. Kraszewskiego, H. Sienkiewicza, St. Żeromskiego, W. St. Reymonta, B. Prusa, M. Rodziwiczówny, H. Mniszkówny, M. Bałuckiego, K. Makuszyńskiego, E. Orzeszkowej, W. Sieroszewskiego, Londona i wielu innych. Poezje: Mickiewicza, Słowackiego, Pola. — Wielki wybór książek dla dzieci i młodzieży. Kompletne podręczników na Studium Administracji Komunalnej przy W. W. P. — Udzielamy wszelkich rad i wskazówek praktycznych do zakładania i prowadzenia bibliotek. — Potrzebne książki, kontrole i karty legitymacyjne do prowadzenia bibliotek na każde żądanie wysyłamy odwrotną pocztą.

Zamówienia należy kierować pod adresem: *Książnica Społeczno-Samorządowa Związku Pracowników Administracji Gminnej R. P., Warszawa, ul. Żórawia nr. 27, tel. 402-20.*

Adres dla depezy: „Warszawa-Zepagie”.

Katalogi na żądanie.

UWAGA!

NA ROK 1931

UWAGA!

Kalendarze terminowe biurowe przygotowała Składnica Związku Pracowników Administracji Gminnej R. P. i są do nabycia w każdej ilości.

Zamówienia prosimy nadsyłać możliwie wcześniej pod adresem Związku, Warszawa, ul. Żórawia 27, tel. 402-20.

Najlepszy prezent na gwiazdkę

Co dać na gwiazdkę? Oto pytanie, które frapuje niemal wszystkich, od dziecka aż do najpoważniejszych ludzi włącznie w okresie przed świętami Bożego Narodzenia.

Jedni, ci z wielkich miast, nie mogą się zdecydować na wybór prezentu, oszołomieni mnóstwem najprzeróżniejszych błyskotek, nęcących oczy przechodnia, z przedświątecznie ustrojonych i mieniących się w potokach światła i barw, witryn sklepowych.

Drudzy zaś, oddaleni od wielkich środowisk miejskich, — których nie mamy wszechpoteżna reklama, — nie pozbawieni są również tego ogólnego niezdecydowania, cechującego wszystkich, w chwili, kiedy przyjdzie im wybrać prezent gwiazdkowy dla osób im bliskich i miłych.

Trudno jest istotnie w obydwu wypadkach zdecydować się na coś — jeżeli przytem pragnęlibyśmy połączyć piękne z pożytecznym i przyjemne z praktycznym.

To jest za drogie, tamto nieodpowiednie, inne zaś niemożliwe lub też niepraktyczne.

Jedna jest tylko rzecz, która łączy w sobie wszystkie zalety.

Jest stosunkowo niedroga, zawsze odpowiednia, jeżeli się ją stosownie dobierze, zawsze modna i praktyczna a przytem kształcąca i uszlachetniająca dusze i charaktery ludzkie.

Rzeczą tą jest „Książka“.

Któż jej nie czyta? Kto nie jest jej przyjacielem? Kto w chwilach spokojnego wypoczynku nie ucieka się do niej i w długie zimowe wieczory nie przeżywa wspólnie wzruszeń ze sławnymi bohaterami Sienkiewicza, Reymonta, Prusa, Żeromskiego czy innych sławnych pisarzy polskich.

Książka jest zawsze przyjacielem człowieka, a zwłaszcza ludzi pracy, dla których jest nie tylko rozrywką lecz zarazem upragnionym wypoczynkiem.

Jest więc ona dlatego najstosowniejszym i najlepszym prezentem gwiazdkowym.

Książnica Społeczno-Samorządowa Związku Prac. Adm. Gm., — ze swej strony pragnąc ułatwić wybór i uczynić wszystkim członkom Związków pracowników samorządowych i czytelnikom „Pracownika Samorządowego“ upominek gwiazdkowy, obniżyła w okresie świątecznym znacznie ceny na niektóre książki, ujęte w dwa komplety po 5 sztuk, w cenie 25 i 15 zł. do których, jako bezpłatną premję dodaje się jeszcze po jednej książce.

Wykaz tych książek jest następujący:

Komplet I.

1. *M. Rodziewiczówna* — Dewajtis, str. 353 zł. 7.—
2. *B. Pawłowicz* — Pionierzy, str. 485 zł. 10.—
3. *W. S. Reymont* — Marzyciel, str. 289 .. zł. 5.50

4. *W. Bunikiewicz* — Żywoty Djabłów Polskich, str. 254 zł. 10.—
5. *B. Prus* — Dusze w Niewoli, str. 116 ... zł. 4.—

Razem zł. 36.50

Komplet ten, którego cena katalogowa wynosi zł. 36.50, sprzedajemy za zł. 25 i dodajemy jako bezpłatną premję, powieść sensacyjną *S. Arhensa* — Przyjaciół z Przypadku, str. 219.

Komplet II.

1. *S. Żeromski* — Wierna Rzeka, str. 191 .. zł. 4.—
2. *J. I. Kraszewski* — Historia o Janaszu Korezaku i o Pięknej Miecznikównie, str. 354 zł. 3.—
3. *G. Zapolska* — Pan Policmajster Tagiejew, str. 533 zł. 6.—
4. *K. Warchałowski* — Picada, str. 201 ... zł. 3.—
5. *H. Sienkiewicz* — Listy z Afryki, str. 356 zł. 4.—

Razem zł. 20.—

Komplet drugi którego cena normalna wynosi zł. 20.—, sprzedajemy za zł. 15.—, dodając bezpłatnie powieść egzotyczną *B. Pawłowicza* — Córka Latarnika, str. 164.

Nie należy wątpić, że ze zniżki jaką zastosowała Książnica Społeczno-Samorządowa, chętnie skorzystają pracownicy samorządowi i czytelnicy „Pracownika Samorządowego“, wyzyskując ją jako okazję do nabycia kulturalnego i pięknego prezentu gwiazdkowego.

Zatem kto nadeśle zamówienie na jeden czy też na obydwa komplety książek, nie będzie się już potrzebował martwić nad kwestją „co dać na gwiazdkę“?

Zamówienia należy możliwie wcześniej kierować do Książnicy Społeczno - Samorządowej Z. P. A. G. w Warszawie, Żórawia 27. Konto czekowe w P. K. O. Nr. 4601. Wysyłkę natychmiast po otrzymaniu zamówienia, uskutecznia się za zaliczeniem pocztowym, względnie po przekazaniu odpowiedniej kwoty według cen ulgowych podanych za poszczególne komplety książek.

Zamiana stanowisk

Jeden z sekretarzy gminnych pow. grodzieńskiego zamierza zamienić dotychczasowe swoje stanowisko na równorzędne w woj. centralnych.

Pomocnik sekretarza gminy letnisko Brwinów pow. błońskiego zamieni się na takież stanowisko w jednej z większych gmin rolniczych.

Miejscowość obojętna.

Zamówienia kierować do Związku Prac. Adm. Gm. Warszawa, ul. Żórawia 27.

INSTYTUT WYDAWNICZY

KSIĄŻNICA SPOŁECZNO-SAMORZĄDOWA

ZWIĄZKU PRACOWNIKÓW ADMINISTRACJI GMINNEJ RZPLITEJ

WARSZAWA, ULICA ŻORAWIA Nr. 27. TELEFON 402-20.
Konto czekowe w P. K. O. Nr. 4601. Adres dla depesz „ZEPAGIE“.

Zaopatruje Biblioteki i Czytelnie Publiczne, Samorządowe i Pry-
— — — watne w dzieła każdej treści i każdego zakresu. — — —

Posiada na składzie gotowe komplety książek do Bibliotek podrę-
cznych i ruchomych dla użytku instytucji samorządowych, rolniczych
— — — — — i społeczno-kulturalnych. — — — — —

BOGATY DZIAŁ BELETRYSTYCZNY.

Ostatnie nowości wydawnicze, powieści, książki historyczne, podróz-
— — — — — nicze, sensacyjne. — — — — —

— — — — — Specjalny dział książek dla młodzieży. — — — — —

— — — — — Utwory sceniczne dla teatrów ludowych i amatorskich. — — — — —

— — — — — Instytut Wydawniczy przyjmuje rękopisy do druku. — — — — —

Zamówienia zamiejscowe za zaliczeniem pocztowym — załatwiamy szybko i dokładnie.
===== Katalogi i prospekty wysyłamy na każde żądanie. =====

BEZPŁATNIE

OBLIGACJE PAŃSTWOWE (Dolarówki i Budowlane)

Każdy może uzyskać za pośred-
nictwem naszego banku Państwowe
Obligacje Premjowe, dające posia-
daczowi niebywale szanse wzbo-
gacenia się. Nie traćcie szczęśliwej
okazji. Prospekty i opisy wysyła
się na każde żądanie. Adresować:

Bank Kredytowy i Oszczędnościowy

Spółdzielnia z ogr. odp.

KRAKÓW, Al. Krasińskiego 8.

Uwaga! Przy korespondencji prosimy po-
woływać się na niniejsze pismo.

KSIĘGA PAMIĄTKOWA

ZWIĄZKU PRACOWNIKÓW
ADMINISTRACJI GMINNEJ
1918—1928

ROZPRAWY NAUKOWE.

DZIEJE ZWIĄZKOWE.

ARTYKUŁY O PRACY

S P O Ł E C Z N E J.

Na pierwszorzędnym papierze, obficie
ilustrowana, w oprawie płóciennej

Cena 10 zł.

do nabycia

W ZWIĄZKU PRACOWNIKÓW
ADMINISTRACJI GMINNEJ R. P.
WARSZAWA, UL. ŻORAWIA 27.

NAKŁADEM

Związku Prac. Adm. Gm. R. P.

WARSZAWA, ŻÓRAWIA № 27. — TEL. 402-20.

Adres telegraficzny: Warszawa „ZEPAGIE“

ukazały się następujące wydawnictwa
które są do nabycia po cenach następujących:

- 1) Podręcznik dla działaczy i urzędników gminnych, zawierający teksty ustaw o ustroju samorządu, oraz wiele innych ustaw, tudzież dział adresowy. B. Wesołowski. Wydanie 1923 r. (wyczerpane) Zł. 15.—
- 2) Podręcznik dla urzędników gminnych i magistratów przy załatwianiu czynności, związanych ze służbą wojskową. W. Kałuby. Wydanie 1927 r. Zł. 1,50
- 3) Zbiór ustaw i rozporządzeń, dotyczących gminnych kas pożyczkowo-oszczędnościowych wraz z uzupełnieniem. R. Lenartowicza, zestawil R. Pacholczyk. Wyd. 1926—27 r. Zł. 5.—
- 4) Zbiór przepisów oraz instrukcja szczegółowa do przerwania wierzytelności i zobowiązań przedwojennych gminnych kas pożyczkowo-oszczędnościowych. R. Lenartowicza i S. Florjanowicza. Wydanie 1926 r. Zł. 2,50
- 5) Ogólne Zasady prawa cywilnego i karnego. St. Łazarewicz. Wydanie 1927 r. Zł. 3.—
- 6) Instrukcja kasowo-rachunkowa dla Związków Komunalnych. Wydanie 1927 r. Zł. 2,70
- 7) Skarbowość Samorządu Terytorjalnego w Polsce, zbiór obowiązujących przepisów. M. Porawskiego i innych. Wydanie 1927 r. Zł. 12.—
W oprawie płóciennnej Zł. 14.—
- 8) Samorząd Wojewódzki — streszczenie wykładów, wygłoszonych przez d-ra Salonia na Studium Administracji Komunalnej przy Wydziale Nauk Politycznych i Społecznych W. W. P. Wydanie 1927 r. Zł. 1,50
- 9) Samorząd miejski — streszczenie wykładów, wygłoszonych przez d-ra Rudolfa Sikorskiego na Studium Administracji Komunalnej przy Wydziale Nauk Politycznych i Społecznych W. W. P. Wydanie 1928 r. Zł. 3.—
- 10) Tablica do obliczenia odsetek, w okresach półmiesięcznych. W. Ludkiewicza. Wydanie 1928 r. Zł. 4.—
- 11) Zasady rachunkowości komunalnej — podręcznik dla rachmistrzów samorządowych. Wydanie 1928 r. Zł. 5.—
- 12) Samorząd Gmin Wielekich w Woj. Kresowych. S. Pastuszyńskiego. Wydanie 1928 r. Zł. 2,50
- 13) Prawo Łowieckie — Dr. W. Kałuskiego Zł. 2.—
- 14) Instrukcja o postępowaniu administracyjnym dla urzędników gminnych i magistratów. Wydanie 1928 r. Zł. 1.—
- 15) Obowiązki i prawa służbowe sołtysa, S. Szczepańskiego. Wydanie 1929 r. Zł. 0,30
- 16) Dekret o utworzeniu Rad gminnych na obszarze b. Królestwa Kongresowego i instrukcja dla tych rad, oraz regulamin dla komisji gminnych. Wydanie 1929 r. Zł. 0,75
- 17) Instrukcja szczegółowa kasowo-rachunkowa dla gmin wiejskich. Wydanie 1928 r. Zł. 1,70
- 18) Zagadnienia ekonomiki komunalnej. W. L. Biegeleisena. Wydanie 1929 r. Zł. 8.—
- 19) Księga pamiątkowa Związku Pracowników Administracji Gminnej R. P. 1918 — 1928 r. w ozdobnej oprawie Zł. 10.—
- 20) Postępowanie administracyjne. Podręcznik systematyczny z dołączeniem tekstu obowiązującego rozporządzenia, oraz wzorów podań i załatwień. Dr. W. Kałuskiego. Zł. 5.—
- 21) Podstawowe zasady prawa karnego obowiązującego w b. zaborze rosyjskim. K. Jamontla Zł. 1,50

W komisowej sprzedaży:

- 1) Materjalne i formalne prawo wodne po znowelizowaniu z wzorami postępowania opracował Alf. ed Neuman, naczelnik Wydziału administracyjnego Urzędu Wojewódzkiego w Stanisławowie, stron 43. Zł. 2.—
- 2) Kartoteka w biurowości władz, urzędów państwowych i samorządowych, uproszczenie i usprawnienie kancelarii opracował Antoni Robaczewski naczelnik Wydziału Ogólnego w Min. Spr. Wewn., stron 72 Zł. 4.—
- 3) Problem ulepszenia dróg gruntowych opracował b. naczelnik Wydziału w Min. Spr. Wewn., stron 83 Zł. 2,50
- 4) Opleka społeczna, zbiór ustaw i rozporządzeń z wyjaśnieniami i komentarzami, opracowali: Dr. Stanisław Grocholski i Edward Chwałewik, stron 731 Zł. 12.—
W oprawie kartonowej Zł. 13,50

STEMPLE i PIECZĘCIE

kauczukowe i metalowe

SOLIDNIE

i SZYBKO

WYKONANE

NAJTANIEJ

NABYC

MOŻNA

w Składnicy Związku Prac. Adm. Gminnej

WARSZAWA,

UL. ŻÓRAWIA Nr. 27,

Telefon 402-20.

Skarbowość Samorządu Terytorjalnego w Polsce

ZBIÓR OBOWIĄZUJĄCYCH PRZEPISÓW
KSIĄŻKA ZAWIERA:

ustawę o finansach komunalnych i rozporządzenia wykonawcze z wszystkimi zmianami, wszystkie okólniki Min. Spr. Wewn. i innych Ministrów, dotyczące ust. o fin. kom. i t. d. Książka została zalecona do użytku urzędowego: reskryptem Ministerstwa Spr. Wewn. z dn. 21.XI.1927 r. Nr. S. F. 6089/27 i reskryptem Ministerstwa Skarbu z dn. 22 marca 1927 r. L. D. V.724/3/28. Książka ma 555 stron druku i kosztuje 12 zł., w płóciennnej oprawie 14 zł., przesyłka 90 gr.

DO NABYCIA

w Składnicy Związku Pracowników Adm. Gm.
Warszawa, ul. Żórawia 27, tel. 402-20.
Adres telegraficzny Warszawa „ZEPAGIE“.

0202, 19951/12/23

SKŁADNICA

ZWIĄZKU PRACOWNIKÓW ADMINISTRACJI GMINNEJ RZ. P.

WARSZAWA, ŻÓRAWIA 27, TEL. 402-20.

Adres telegraficzny WARSZAWA „ZEPAGIE”.

jest najtańszem źródłem zakupu

POSIADA NA SKŁADZIE:

KSIEGI RACHUNKOWE, dostosowane do wymagań ostatniego rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Ministra Skarbu — dla wszystkich Związków Komunalnych (gmin, miast i powiatów) oraz wszelkie księgi i druki, używane przez urzędy gminne, magistraty, kasy gminne pożyczkowo-oszczędnościowe, dozory szkolne, urzędy stanu cywilnego i gminy wyznaniowe żydowskie.

PAPIER I WSZELKIE MATERJAŁY PIŚMIENNE PO CENACH FABRYCZNYCH.

ZAMÓWIENIA WYSYŁA ZA ZALICZENIEM POCZTOWEM BARDZO SZYBKO.

RACHUNKI PONAD ZŁ. 50 WYSYŁA BEZ DOLICZANIA KOSZTÓW PRZESYŁKI.

D R U K A R N I A

ZWIĄZKU PRACOWNIKÓW ADMINISTRACJI GM. R. P.

WARSZAWA, PL. KRASIŃSKICH № 6.

TELEFON № 644-04.

WYKONYWA SZYBKO i DOKŁADNIE PO CENACH UMIARKOWANYCH WSZELKIE ROBOTY DRUKARSKIE OD NAJPOWAŻNIEJSZYCH DO NAJDROBNIJSZYCH.

KOSZTORYSY i OFERTY KALKULACYJNE DOSTARCZAMY NA KAŻDE ŻĄDANIE BEZPŁATNIE.